

Praktyczny przewodnik dotyczący

stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń

*Sprawiedliwość
i konsumenci*

Spis treści

1. Wstęp.....	6
1.1. Cele i przedmiot europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.....	7
1.2. Szerszy kontekst	7
1.3. Kontekst historyczny i polityczny wniosku	9
1.3.1. Konferencja w Down Hall.....	9
1.3.2. Kontekst polityczny.....	10
1.4. Opracowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.....	10
1.4.1. Inicjatywa prowadząca do opracowania wniosku	10
1.4.2. Proces negocjacji i sześć zasad	11
1.4.3. Zmienione rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń – przegląd	12
1.5. Ewolucja unijnego wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych oraz powiązanie z innymi instrumentami	13
1.5.1. Opracowanie nowych instrumentów i uchylenie <i>exequatur</i>	13
1.5.2. Współdziałanie z innymi instrumentami – europejskim nakazem zapłaty i rozporządzeniem Bruksela I (wersja przekształcona) ..	13
1.5.3. Europejskie mechanizmy ADR i ODR	14
2. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń: zakres stosowania.....	16
2.1. Zakres przedmiotowy rozporządzenia	17
2.1.1. Maksymalna wartość europejskiego drobnego roszczenia	17
2.1.2. Przedmiot sporu – pieniężny lub niepieniężny.....	18
2.1.3. Przedmiot sporu – wyłączenia	18
2.1.4. Przedmiot sporu – przedmioty objęte zakresem.....	19
2.1.5. Sprawy cywilne i gospodarcze – interpretacja TSUE	20
2.2. Zakres geograficzny rozporządzenia.....	24
2.2.1. Ogólny zakres geograficzny	24
2.2.2. Sprawy transgraniczne.....	24
2.3. Ramy czasowe zastosowania	25
2.4. Zastosowanie innych unijnych instrumentów.....	25
2.4.1. Rozporządzenie Bruksela I (wersja przekształcona).....	25
2.4.2. Rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów oraz rozporządzenie o przeprowadzaniu dowodów.....	26

2.4.3. Rozporządzenie dotyczące europejskiego tytułu egzekucyjnego oraz rozporządzenie dotyczące europejskiego nakazu zapłaty . . .	26
2.4.4. Inne instrumenty UE	28
2.5. Związek z prawem krajowym	28
2.5.1. Krajowe prawo procesowe	28
2.5.2. Krajowe prawo materialne	29
3. Wszczęcie postępowania	30
3.1. Wszczęcie postępowania i praktyczna pomoc	31
3.2. Sąd lub trybunał właściwy do rozpatrzenia pozwu	31
3.2.1. Unijne przepisy dotyczące jurysdykcji – Bruksela I (wersja przekształcona)	31
3.2.2. Lokalne lub „krajowe” przepisy dotyczące jurysdykcji	34
3.3. Stosowanie formularza pozwu	34
3.3.1. Ocena pozwu	34
3.3.2. Uwzględnianie odsetek	35
3.4. Koszt wniesienia powództwa	35
3.5. Załączniki do formularza pozwu	35
3.6. Przesyłanie pozwu do sądu	36
3.7. Język	36
3.8. Ugoda sądowa	37
4. Przebieg postępowania po otrzymaniu pozwu przez sąd	38
4.1. Korygowanie lub uzupełnianie formularza pozwu przez powoda	39
4.1.1. Sąd sprawdza formularz pozwu	39
4.1.2. Sąd informuje powoda, jeżeli powództwo nie jest objęte zakresem stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	39
4.1.3. Wezwanie powoda do uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu	39
4.2. Przesłanie formularza pozwu pozwanemu	40
4.2.1. Sąd przesyła kopię formularza pozwu A i formularz C	40
4.2.2. Termin	40
4.2.3. Sposoby doręczania	40
4.3. Działania, jakie może podjąć pozwany po otrzymaniu formularza pozwu	43
4.4. Powództwo lub powództwo wzajemne przekraczające pułap	44
4.5. Powództwo wzajemne	44

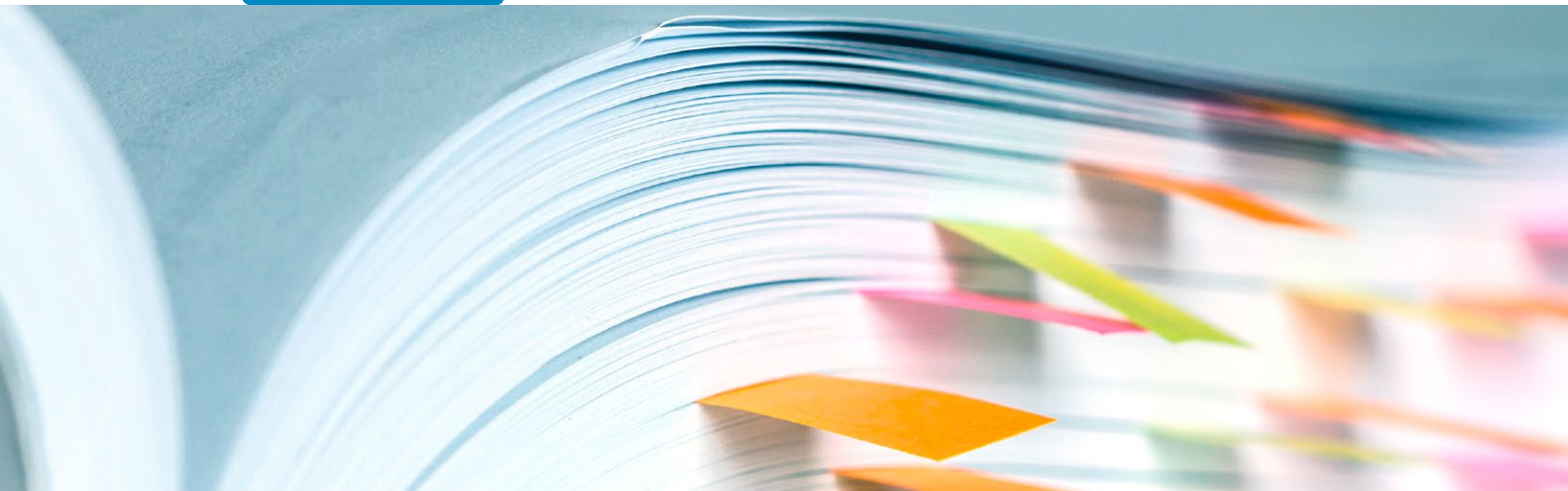
4.6. Terminy	45
4.7. Język	45
5. Ustalenie stanu faktycznego	46
5.1. Obowiązek sądu w odniesieniu do kwestii spornych	47
5.1.1. Sąd podejmuje działania w celu ustalenia stanu faktycznego	47
5.1.2. Sąd określa środki dowodowe i rodzaj dowodów	47
5.2. Informacje dodatkowe dostarczone przez powoda i pozwanego	47
5.3. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy	48
5.3.1. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy tylko wtedy, gdy jest to konieczne	48
5.3.2. Sąd może odmówić przeprowadzenia rozprawy	48
5.4. Przeprowadzanie dowodu	49
5.5. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych podczas rozprawy i przeprowadzania dowodów	49
5.6. Rola sądu	50
5.6.1. Sąd określa procedurę	50
5.6.2. Sąd informuje strony o kwestiach proceduralnych	50
5.7. Terminy	51
6. Orzeczenie	52
6.1. Wydawanie orzeczenia	53
6.1.1. Orzeczenie wydane zaocznie – kwestie ogólne	53
6.1.2. Orzeczenie wydane zaocznie – powództwo wzajemne	53
6.2. Orzeczenie po otrzymaniu wszystkich informacji, w tym po przeprowadzeniu postępowania dowodowego	53
6.2.1. W przypadku nieprzeprowadzenia rozprawy	53
6.2.2. Po rozprawie	53
6.3. Forma, treść i doręczenie orzeczenia	54
6.3.1. Orzeczenie sporządza się na piśmie w celu doręczenia stronom	54
6.3.2. Język doręczanego orzeczenia	54
6.3.3. Orzeczenie doręczone stronom	55
6.4. Koszty	55
7. Ponowne zbadanie i środki odwoławcze	56
7.1. Ponowne zbadanie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	57

7.1.1. Podstawy ponownego zbadania	57
7.1.2. Wynik ponownego zbadania	58
7.2. Środki odwoławcze	58
7.3. Zastępstwo procesowe podczas ponownego badania i odwołania	58
8. Uznanie i wykonanie orzeczeń	60
8.1. Uznanie i wykonanie orzeczeń – zasady ogólne	61
8.1.1. Zniesienie procedury exequatur	61
8.1.2. Postępowanie egzekucyjne – prawo właściwe	61
8.2. Wymagania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – postępowanie egzekucyjne	61
8.3. Stosowanie zaświadczenia dotyczącego orzeczenia	62
8.3.1. Formularz D	62
8.3.2. Język zaświadczenia	62
8.4. Odmowa i ograniczenie wykonania	63
8.4.1. Odmowa wykonania w wyjątkowych przypadkach	63
8.4.2. Postępowanie właściwe do zaskarżenia wykonania orzeczenia	63
8.4.3. Zawieszenie lub ograniczenie wykonania	63
8.5. Postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	64
8.5.1. Kroki zmierzające do wykonania	64
8.5.2. Organy i inne podmioty odpowiedzialne za wykonanie	64
8.5.3. Kwestie językowe – praktyczne skutki wykonania	64
8.6. Wykonie postanowień ugody sądowej	65
9. Zagadnienia końcowe	66
9.1. Reprezentacja stron	67
9.1.1. Brak przymusu adwokackiego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	67
9.1.2. Koszty z tytułu udziału adwokata	67
9.2. Informacje i pomoc	67
9.2.1. Informacje – kwestie ogólne	67
9.2.2. Informacje dla stron i pomoc na ich rzecz	68
9.3. Przegląd europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń	69
Materiały referencyjne i linki	70

1

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Wstęp

1.1. Cele i przedmiot europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

Unia Europejska (UE) dąży do zapewnienia swoim obywatelom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz utworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W tym kontekście nadrzędnym celem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest uproszczenie i przyspieszenie rozstrzygania sporów transgranicznych dotyczących drobnych roszczeń w UE oraz obniżenie ich kosztów (zob. art. 1 oraz motyw 1, 7, 8 i 36).

W związku z tym w szczególności skupiono się na potrzebie zachowania względnej prostoty procedur, zwłaszcza że postępowanie powinno być w dużej mierze prowadzone na podstawie formularzy stanowiących załączniki do rozporządzenia. Ponadto rola sądu została znacznie wzmocniona w odniesieniu do zarządzania postępowaniami w sprawie i ustalania między stronami poszczególnych kwestii proceduralnych związanych z roszczeniem. Co ważne, strony mogą skorzystać z postępowania bez potrzeby zasięgnięcia porady prawnej i ponoszenia związanych z tym kosztów. Wymóg, aby państwa członkowskie zapewniły możliwość uzyskania praktycznej pomocy (art. 11), pozwala stronom na przejście przez wszystkie etapy postępowania bez pomocy prawnika. W portalu „e-Sprawiedliwość” znajduje się specjalna sekcja poświęcona europejskiemu postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, gdzie można znaleźć zarówno formularze, jak i informacje przekazane przez państwa członkowskie zgodnie z art. 25 rozporządzenia. Orzeczenie wydane

w jednym kraju UE jest automatycznie wykonalne w innych państwach członkowskich, co eliminuje potrzebę inicjowania postępowania koniecznego do uznania i stwierdzenia wykonalności (czyli tzw. *exequatur*).

Z postępowania w sprawie drobnych roszczeń mogą korzystać zarówno osoby fizyczne, jak i konsumenci, dla których może ono być szczególnie użyteczne, a także przedsiębiorstwa – zwłaszcza małe i średnie – w sytuacji, kiedy w toku swojej działalności mają do czynienia ze sporem transgranicznym. Jeden z wyznaczonych celów, jakim jest przyspieszenie postępowania, ma być osiągnięty dzięki przestrzeganiu terminów określonych dla poszczególnych etapów postępowania. Kolejnym istotnym założeniem jest zmniejszenie kosztów – ten obowiązek spoczywa na organach sądowych, które muszą zapewnić, by koszty postępowania były proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu.

1.2. Szerszy kontekst

Jeden z głównych problemów podnoszonych w związku z funkcjonowaniem systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, szczególnie w odniesieniu do dostępu zwykłych obywateli do systemu sądownictwa i dochodzenia roszczeń w sposób sprawny i bez konieczności ponoszenia kosztów obsługi prawnej, dotyczy obszaru roszczeń o niskiej wartości. W przypadku takich postępowań, zwłaszcza tych wszczynanych przez osoby fizyczne przeciwko przedsiębiorstwom lub innym osobom fizycznym, zaangażowany czas, wysiłek i środki często mogą być rażąco niewspółmierne do wartości przedmiotu sporu.

Aby rozwiązać ten problem, większość państw członkowskich opracowało specjalne procedury zmierzające w kierunku uproszczenia postępowań, przyspieszenia rozpatrywania spraw i zmniejszenia kosztów pozwu dla osób fizycznych i małych przedsiębiorstw⁽¹⁾. Wiele z tych postępowań posiada szereg wspólnych cech, takich jak ograniczenie zasądzanych kosztów, brak konieczności zatrudniania prawnika, uproszczenie postępowań dowodowych, a ponadto objęcie sądów większą odpowiedzialnością za zarządzanie postępowaniami w sprawie i szybkie rozstrzyganie sporów w drodze orzeczenia lub porozumienia stron.

Obawy, które doprowadziły do zmian w krajowych systemach prawnych, są tym bardziej uzasadnione w przypadku dochodzenia roszczeń o niskiej wartości w sprawach transgranicznych, jeśli dodatkowo weźmie się pod uwagę problemy wynikające z nieznajomości procedur w innych państwach członkowskich i konieczności prowadzenia czynności w różnych językach. Stało się to przyczynkiem dla stworzenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń (pkt 1.3), jak również ustanowienia na szczeblu unijnym mechanizmów pozasądowego rozstrzygania sporów (ADR) i internetowego rozstrzygania sporów (ODR), w tym platformy ODR (pkt 1.5.3).

⁽¹⁾ Omówienie niektórych cech charakteryzujących krajowe postępowania dotyczące drobnych roszczeń można znaleźć w zielonej księdze – COM(2002) 746 wersja ostateczna; zob. pkt 1.4.1 i przypis 8 poniżej.

1.3. Kontekst historyczny i polityczny wniosku

1.3.1. Konferencja w Down Hall⁽²⁾

Mając na uwadze trudności wskazane w powyższym punkcie, sensownym krokiem było podjęcie wstępnych działań w celu ustanowienia specjalnego, europejskiego postępowania dotyczącego roszczeń konsumenckich i roszczeń o niskiej wartości. Debata na temat możliwości wprowadzenia europejskiego postępowania w sprawie roszczeń konsumenckich oraz innych roszczeń o niskiej wartości miała miejsce na specjalnej konferencji w Anglii, zorganizowanej w ramach prezydencji Zjednoczonego Królestwa w pierwszej połowie 1998 roku.

W konferencji wzięło udział szerokie grono ekspertów z wielu państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej (WE), jak również przedstawicieli instytucji europejskich. Spotkanie to obejmowało szereg indywidualnych wystąpień dotyczących różnych typów postępowań obowiązujących w Europie i na świecie⁽³⁾. W ramach

ogólnego konsensusu, wypracowanego podczas konferencji, ustalono, że opracowanie specjalnego europejskiego postępowania dla roszczeń konsumenckich i innych drobnych roszczeń może być wartościowym rozwiązaniem dla postępowań spornych na terenie WE, zwłaszcza w obliczu zwiększonej mobilności osób i transgranicznej wymiany handlowej, a także wyraźnych trudności, na jakie napotykają osoby fizyczne i małe przedsiębiorstwa na drodze do dochodzenia takich roszczeń.

⁽²⁾ Konferencja, która odbyła się w dniach 22–23 czerwca 1998 r. w Down Hall, Hatfield Heath, Hertfordshire. Odniesienie do tejże konferencji oraz sprawozdania z jej przebiegu można znaleźć na s. 59/60 i w przypisie 185 zielonej księgi.

⁽³⁾ Delegaci z zainteresowaniem wysłuchali prezentacji dotyczących między innymi przypadku Singapuru, gdzie postępowania prowadzone były przez internet, oraz Lizbony, gdzie rozpatrywano zarówno spory dotyczące drobnych roszczeń konsumenckich, jak i określone spory transgraniczne między hiszpańskimi i portugalskimi podmiotami i osobami.

1.3.2. Kontekst polityczny

Po wejściu w życie traktatu z Amsterdamu złożonych zostało wiele deklaracji politycznych, z których najważniejszą są konkluzje ze szczytu w Tampere, który był pierwszą okazją do spotkania szefów rządów WE, na którym omówiono sprawy dotyczące wymiaru sprawiedliwości⁽⁴⁾. Kolejnym krokiem było przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania konkluzji z Tampere⁽⁵⁾, które zostały następnie powtórzone w programie haskim⁽⁶⁾.

1.4. Opracowanie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

1.4.1. Inicjatywa prowadząca do opracowania wniosku

W roku 2000 z inicjatywy Komisji Europejskiej opracowano kwestionariusz mający na celu ustalenie ówczesnego poziomu dostępności postępowania w sprawie drobnych roszczeń w państwach członkowskich WE⁽⁷⁾. Następnie przyjęto zieloną księgę, która została wydana w związku ze zmianami do Traktatu WE wynikającymi z postanowień traktatu z Amsterdamu i konkluzji z Tampere. Zawarto w niej szereg propozycji dotyczących działań w celu wykonania już powziętych zobowiązań politycznych, w szczególności dotyczących potrzeby uproszczenia postępowania w sprawie roszczeń o niskiej wartości z myślą o ułatwieniu dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

⁽⁴⁾ Zob. motyw 4; pkt 30 i 34 konkluzji, które można znaleźć na stronie http://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm, odnoszą się do drobnych roszczeń w następujący sposób – pkt 30: „Rada Europejska wzywa Radę, na podstawie wniosków Komisji, do ustanowienia minimalnych standardów w celu zapewnienia (...) specjalnych, wspólnych zasad proceduralnych dla postępowań uproszczonych i przyspieszonych w przypadku drobnych roszczeń konsumenckich i gospodarczych...” oraz pkt 34: „W sprawach cywilnych Rada Europejska wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w sprawie większego ograniczenia środków tymczasowych, wciąż wymaganych w celu umożliwienia uznawania i wykonywania orzeczeń lub postanowień sądu w Państwie, wobec którego został wysunięty wniosek. Pierwszym krokiem powinno być zniesienie środków tymczasowych w zakresie tytułów w odniesieniu do drobnych roszczeń konsumenckich i gospodarczych...”.

⁽⁵⁾ Zob. sekcję 1.B.4 programu opublikowanego w Dzienniku Urzędowym dnia 15 stycznia 2001 r., C 12/1, s. 4; zob. też motyw 5.

⁽⁶⁾ Zob. pkt 3.4.2 programu opublikowanego w Dzienniku Urzędowym dnia 3 marca 2005 r., C 53/1, s. 53.

⁽⁷⁾ Zob. sprawozdanie autorstwa Evelyn Serverin pt. „Des Procedures de Traitement judiciaire des demandes de faible importance etc” opublikowanego przez wydawnictwo Cachan w 2001 r., jak wskazano na s. 8, przypis 2 zielonej księgi.

Jej zakres obejmował także kwestie dotyczące europejskiego nakazu zapłaty w odniesieniu do bezspornych długów⁽⁸⁾.

Komisja wysunęła wniosek dotyczący rozporządzenia w marcu 2005 r.⁽⁹⁾, po tym jak przedstawiła wniosek dotyczący postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty⁽¹⁰⁾. Rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń weszło w życie dnia 1 stycznia 2009 r.

1.4.2. Proces negocjacji i sześć zasad

Dzięki ogólnej zgodzie politycznej co do tego, że stworzenie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w celu rozpatrywania spraw transgranicznych jako alternatywy dla procedur krajowych jest działaniem pożądanym, negocjacje mogły się swobodnie koncentrować na istocie postępowania. Jednym z problematycznych punktów spornych była wartość roszczenia, czyli odpowiedź na podstawowe pytanie o to, czym jest małe roszczenie. Niektóre państwa członkowskie optowały za stosunkowo niską kwotą, podczas gdy inne chciały ustalenia takiej wartości, która pozwoliłaby na rozpatrywanie większości roszczeń

konsumenckich. Kompromis w tej kwestii został ostatecznie osiągnięty w drodze dyskusji prowadzonych w Parlamencie Europejskim i Radzie.

Kluczowym momentem debaty w Radzie było przyjęcie przez ministrów sprawiedliwości szeregu zasad, które miały być podstawą negocjacji, jak również samego postępowania. Można je znaleźć w dokumencie prezydencji przedłożonym ministrom w listopadzie 2005 r.⁽¹¹⁾ Są one następujące:

- europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest przede wszystkim postępowaniem pisemnym – zob. art. 5 ust. 1 oraz motyw 14;
- sąd lub trybunał przeprowadza rozprawę, jeśli uznaje to za konieczne;
- aby przyspieszyć i usprawnić postępowanie, należy ustanowić określone terminy dla każdego etapu postępowania;
- należy zachęcać do stosowania nowoczesnych technologii komunikacyjnych w celu ułatwienia przeprowadzania rozprawy i postępowania dowodowego – zob. art. 8 oraz art. 9 ust. 1;
- reprezentacja prawna nie powinna być obowiązkowa – zob. art. 10;

⁽⁸⁾ Zielona księga COM(2002) 746 wersja ostateczna, opublikowana dnia 20 grudnia 2002 r.; do zielonej księgi odwołuje się motyw 6.

⁽⁹⁾ COM(2005) 87 wersja ostateczna opublikowana dnia 15 marca 2005 r.

⁽¹⁰⁾ COM(2004) 173 wersja ostateczna opublikowana dnia 25 maja 2004 r.

⁽¹¹⁾ Nota informacyjna od prezydencji do Rady nr 15054/05 z dnia 29 listopada 2005 r.; JUSTCIV 221/CODEC 1107.

- sąd lub trybunał zapewnia, aby wszelkie koszty zasądzone od strony przegrywającej były proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu – zob. art. 16.

Jak wynika z treści rozporządzenia, zasady, o których mowa w poprzednim punkcie, zostały rzeczywiście przyjęte i stanowią istotne podstawy postępowania.

1.4.3. Zmienione rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń – przegląd

W 2013 roku europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń zostało poddane ocenie⁽¹²⁾. W tym samym roku Komisja Europejska opublikowała sprawozdanie⁽¹³⁾ oraz przyjęła wniosek⁽¹⁴⁾ dotyczący rozporządzenia zmieniającego. Główne wnioski wskazywały na to, że postępowanie przyczyniło się do ułatwienia prowadzenia transgranicznych postępowań spornych dotyczących drobnych roszczeń w UE, a także do zmniejszenia kosztów i skrócenia czasu

trwania takich postępowań. Jednakże możliwości postępowania nie były dostatecznie wykorzystywane z powodu ograniczonego zakresu i nieznamomości procedur w praktyce prawnej w niektórych państwach członkowskich. Ponadto zgłoszono kilka drobnych niedociągnięć w odniesieniu do przepisów.

W 2015 roku przyjęto rozporządzenie nr 2015/2421, zmieniające rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Zmieniona wersja rozporządzenia weszła w życie z dniem 14 lipca 2017 r. Najbardziej znaczącą zmianą było podniesienie maksymalnej wartości przedmiotu sporu z kwoty 2 000 EUR do 5 000 EUR (art. 2). Większa część pozostałych zmian miała na celu zwiększenie wykorzystania technologii łączności na odległość, między innymi do przeprowadzania rozpraw (art. 8) i dopuszczania środków dowodowych (art. 9), a także umożliwienia elektronicznego doręczania dokumentów (art. 13) i uiszczania opłat sądowych za pomocą metod dokonywania płatności na odległość (art. 15a).

Zmienione rozporządzenie zawiera też zapisy dotyczące nadrzędności procedury pisemnej (art. 5), wzmocnienia praktycznej pomocy udostępnianej stronom (art. 11) i doprecyzowania przepisu o minimalnych wymogach w zakresie ponownego zbadania sprawy (art. 18). Dodano ponadto nowe artykuły dotyczące wymogu, aby opłaty sądowe były proporcjonalne (art. 15a), a także dotyczące języka zaświadczenia o wykonalności (art. 21a) oraz wykonania ugody sądowej (art. 23a).

⁽¹²⁾ Ocena społeczno-gospodarczego wpływu proponowanych wariantów politycznych na przyszłość rozporządzenia dotyczącego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, sprawozdanie końcowe, RDT-L05-2010, Deloitte, Bruksela, 19.07.2013.

⁽¹³⁾ COM(2013) 795 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 794 final.

Dodatkowo rozporządzenie nr 2015/2421 zmienia jeden przepis dotyczący postępowania w sprawie nakazu zapłaty⁽¹⁵⁾. Artykuł 17 tego rozporządzenia obecnie przewiduje, że w przypadku wniesienia sprzeciwu wobec nakazu zapłaty możliwe jest przekazanie sprawy do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, pod warunkiem, że ma ono zastosowanie.

1.5. Ewolucja unijnego wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych oraz powiązanie z innymi instrumentami

1.5.1. Opracowanie nowych instrumentów i uchylenie *exequatur*

Od czasu przyjęcia rozporządzenia dotyczącego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wprowadzono szereg nowych instrumentów, a istniejące instrumenty zostały zmienione. Nowością w rozporządzeniu dotyczącym postępowania w sprawie drobnych roszczeń i rozporządzeniu dotyczącym postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty było uchylenie *exequatur*, co umożliwiło uznanie orzeczenia wydanego w jednym państwie członkowskim w celu wykonania go w innym. W międzyczasie w kluczowym instrumencie w dziedzinie transgranicznych

postępowań spornych, jakim jest rozporządzenie Bruksela I (wersja przekształcona)⁽¹⁶⁾, również wprowadzono zapis o zniesieniu *exequatur*, choć nie ma to wpływu na ułatwienie rozstrzygania sporów dotyczących drobnych roszczeń. Ponadto rozporządzenie Bruksela I (wersja przekształcona) zawiera o wiele szerszy zakres powodów, na podstawie których można wystąpić o odmowę wykonania orzeczenia w państwie członkowskim wykonania, stosując procedurę krajową, niż w ramach rozporządzeń dotyczących, odpowiednio, europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i europejskiego nakazu zapłaty, co może przyspieszyć wykonanie orzeczenia. W rozdziale 7 poruszane są tematy dotyczące odwołania i ponownego zbadania sprawy.

1.5.2. Współdziałanie z innymi instrumentami – europejskim nakazem zapłaty i rozporządzeniem Bruksela I (wersja przekształcona)

Instrumentami najściślej powiązanymi z rozporządzeniem dotyczącym drobnych roszczeń są dwa rozporządzenia: dotyczące postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty oraz Bruksela I (wersja przekształcona), o których mowa w pkt 1.5.1 przewodnika. Negocjacje dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i europejskiego nakazu zapłaty toczyły się w tym samym czasie, a co więcej, stanowią one pierwsze dwa prawdziwie spójne europejskie

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie nr 1896/2006.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie nr 1215/2012.

postępowania cywilne. Podczas gdy europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie zarówno do spornych, jak i bezspornych roszczeń o wartości nieprzekraczającej 5000 EUR, europejski nakaz zapłaty stosuje się wyłącznie do roszczeń bezspornych o dowolnej wartości. Jak wskazano w pkt 1.4.3 niniejszego przewodnika, związek między tymi dwoma instrumentami został określony w art. 17 rozporządzenia dotyczącego europejskiego nakazu zapłaty, który stanowi, że w przypadku wniesienia sprzeciwu wobec nakazu zapłaty, można zastosować europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, o ile sprawa mieści się w zakresie tego rozporządzenia. Ponadto przepisy szczególne dotyczące doręczania dokumentów, określone w rozporządzeniu dotyczącym europejskiego nakazu zapłaty, są stosowane jako przepisy domyślne (art. 13 ust. 4 rozporządzenia dotyczącego drobnych roszczeń). Więcej szczegółowych informacji znajduje się w pkt 2.4.3 niniejszego przewodnika.

Rozporządzenie Bruksela I (wersja przekształcona) ma znaczenie dla ustalania sądu właściwego dla roszczeń w ramach postępowania w rozumieniu art. 4 rozporządzenia dotyczącego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Dlatego też formularz pozwu A wskazuje na przepisy tego rozporządzenia dotyczące jurysdykcji. Art. 3 rozporządzenia dotyczącego drobnych roszczeń, zawierający definicję spraw transgranicznych, także odnosi się do tego

rozporządzenia w ustępie dotyczącym ustalania miejsca zamieszkania stron. Dodatkowo niektóre terminy stosowane w rozporządzeniu dotyczącym europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń należy interpretować w kontekście pojęć użytych w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona), w szczególności dotyczy to pojęcia „sprawy cywilne i gospodarcze” w rozumieniu art. 2 ust. 1. Zob. pkt 2.4.1 poniżej.

Inne instrumenty, które są istotne dla stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, to rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów⁽¹⁷⁾ oraz rozporządzenie o przeprowadzaniu dowodów⁽¹⁸⁾, które obowiązują jako przepisy domyślne w takim zakresie, w jakim europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń nie obejmuje przepisów szczególnych dotyczących transgranicznego doręczania dokumentów lub transgranicznego przeprowadzania dowodów. Zob. też pkt 2.4.2 niniejszego przewodnika.

1.5.3. Europejskie mechanizmy ADR i ODR

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń należy również postrzegać w kontekście celu, jaki postawiono przed unijnym wymiarem sprawiedliwości w sprawach cywilnych – czyli rozwiązywania sporów w najlepszy możliwy sposób. Pozasądowe rozstrzyganie sporów (ADR)

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie nr 1393/2007.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie nr 1206/2001.

dotyczących konsumentów oraz mniejszych przedsiębiorstw, do których skierowane jest europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, nabierają coraz większego znaczenia w państwach członkowskich. Aby ułatwić pozasądowe rozstrzyganie sporów, na mocy dyrektywy w sprawie mediacji z 2008 r.⁽¹⁹⁾ ustanowiono minimalne kryteria dla mediacji w sporach o charakterze transgranicznym. W 2013 r. przyjęto dyrektywę w sprawie ADR w sporach konsumenckich (dyrektywa ADR)⁽²⁰⁾ oraz rozporządzenie w sprawie internetowego systemu rozstrzygania sporów konsumenckich (rozporządzenie ODR)⁽²¹⁾. Dyrektywa ADR ma zastosowanie zarówno do spraw krajowych, jak i transgranicznych, i zawiera przepisy dotyczące podmiotów i procedur ADR, informacji, które mają być przekazywane konsumentom i przedsiębiorcom, oraz współpracy między podmiotami ADR i wyznaczonymi organami krajowymi. Na mocy rozporządzenia ODR utworzono platformę internetowego rozstrzygania sporów ([platforma ODR](http://www.odreurope.com/eu-odr-platform)), za pomocą której można składać skargi do właściwych, wykwalifikowanych krajowych podmiotów ADR⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa 2008/52/WE.

⁽²⁰⁾ Dyrektywa 2013/11/UE.

⁽²¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 524/2013.

⁽²²⁾ Zob. <http://www.odreurope.com/eu-odr-platform>

2

ROZDZIAŁ DRUGI

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń: zakres stosowania

Zakres przepisów został określony w art. 2 i art. 3 rozporządzenia dotyczącego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Największe znaczenie mają trzy elementy objęte rozporządzeniem: pułap finansowy, przedmiot roszczenia i charakter transgraniczny. W przypadku, gdy wytoczone powództwo nie dotyczy spraw objętych zakresem stosowania rozporządzenia, sąd lub trybunał informuje o tym powoda. O ile powód nie wycofa roszczenia, postępowanie w tej sprawie jest prowadzone zgodnie z odpowiednimi przepisami proceduralnymi państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest postępowanie (art. 4 ust. 3).

2.1. Zakres przedmiotowy rozporządzenia

Rozporządzenie przewiduje dwa elementy objęte zakresem przedmiotowym europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, a mianowicie maksymalną wartość roszczeń, które mogą być zgłaszane w ramach postępowania, oraz przedmiot samych roszczeń. Ogólnie rzecz biorąc, roszczenia, których przedmiot mieści się w ogólnej definicji spraw „cywilnych i gospodarczych”, są objęte zakresem rozporządzenia, jednak z zastrzeżeniem kilku ograniczeń i wyłączeń. Interpretacja wyrażenia „cywilne i gospodarcze” została także przedstawiona przez Trybunał Sprawiedliwości.

2.1.1. Maksymalna wartość europejskiego drobnego roszczenia

Od dnia wejścia w życie zmian wprowadzonych na mocy rozporządzenia nr 2015/2421 (zob. pkt 1.4.3 przewodnika) europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie do roszczeń o wartości nieprzekraczającej 5 000 EUR. Podobne górne wartości graniczne – choć zakres wartości różni się w poszczególnych państwach członkowskich – obowiązują także w krajowych postępowaniach w sprawie drobnych roszczeń. Pułap ten dotyczy również powództwa wzajemnego, a jeżeli w sprawie z powództwa wzajemnego wartość przedmiotu sporu przekracza wartość graniczną, postępowanie zarówno z powództwa głównego, jak i z powództwa wzajemnego będzie prowadzone zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi (art. 5 ust. 7).

Artykuł 2 ust. 1 określa, w jaki sposób należy ustalić wartość przedmiotu sporu. Po pierwsze, wartość ta jest obliczana w momencie wpłynięcia formularza pozwu do właściwego sądu lub trybunału, który jest właściwy do rozstrzygnięcia danego sporu. Po drugie, wartość jest obliczana z wyłączeniem wszystkich odsetek żądanych w odniesieniu do roszczenia głównego, a także wszelkich wydatków i nakładów, które mogą zostać dodane do wartości roszczenia. To wyłączenie nie miałoby

zastosowania na przykład do niezależnego roszczenia, które dotyczyłoby tylko płatności odsetek od długu, który został już spłacony⁽²³⁾.

2.1.2. Przedmiot sporu – pieniężny lub niepieniężny

W przeciwieństwie do postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, które ogranicza się do roszczeń pieniężnych, w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń przedmiot sprawy mogą także stanowić roszczenia niepieniężne. Jest to przewidziane w części 7 formularza pozwu; informacje na temat wypełniania formularza znajdują się w pkt 3.2 niniejszego przewodnika. W przypadku roszczenia niepieniężnego powód może na przykład wnosić o wydanie nakazu w celu zapobieżenia deliktowi, takiemu jak naruszenie lub uszkodzenie mienia, lub dążyć do zabezpieczenia wykonania zobowiązania, takiego jak dostawa towarów lub wykonanie innego zapisu umowy. W przypadku roszczenia niepieniężnego należy mu nadać wartość nieprzekraczającą wartości granicznej obowiązującej w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.

2.1.3. Przedmiot sporu – wyłączenia

2.1.3.1. Wyłączenia ogólne

Zgodnie z rozporządzeniem niektóre kwestie są w szczególności wyłączone z jego zakresu przedmiotowego, aby nie zostały uznane za mieszczące się w kategorii „spraw cywilnych i gospodarczych”. Są one określane jako sprawy podatkowe, celne i administracyjne, a także dotyczące odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej (*acta iure imperii*). Jeżeli roszczenie dotyczy takich wyłączonych kwestii, sąd otrzymujący wniosek będzie generalnie zobowiązany do odrzucenia go z urzędu jako nieobjętego zakresem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

2.1.3.2. Przedmioty podlegające szczególnemu wyłączeniu zgodnie z art. 2 ust. 2

Ponadto rozporządzenie jasno wskazuje, że nie ma ono zastosowania do niektórych innych kwestii szczególnych, które mogłyby zostać uznane za wchodzące w zakres spraw cywilnych i gospodarczych. Wyłączenia te, których jest więcej niż tych określonych w rozporządzeniu dotyczącym postępowania w sprawie europejskiego nakazu zapłaty i które się z nimi do końca nie pokrywają, zostały wyszczególnione w art. 2 ust. 2 oraz przedstawione w odpowiedniej ramce w niniejszym przewodniku.

⁽²³⁾ Zob. pkt 4.5 poniżej, aby dowiedzieć się, jakie znaczenie ma wartość przedmiotu sporu w sprawie z powództwa wzajemnego przy ustalaniu, czy roszczenie mieści się w zakresie rozporządzenia, czy nie.

- (a) stan cywilny, zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych oraz przedstawicielstwa ustawowego osób fizycznych;
- (b) prawa majątkowe wynikające ze stosunków małżeńskich lub stosunków uznawanych w świetle obowiązującego prawa za stosunki o podobnych skutkach co małżeństwo;
- (c) obowiązki alimentacyjne wynikające ze stosunków rodzinnych, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa;
- (d) testamenty i dziedziczenie oraz obowiązki alimentacyjne powstające wskutek śmierci;
- (e) postępowania upadłościowe, postępowania związane z likwidacją niewypłacalnych spółek lub innych osób prawnych, postępowania układowe oraz inne analogiczne postępowania;
- (f) ubezpieczenia społeczne;
- (g) sądownictwo polubowne;
- (h) prawo pracy;
- (i) najem lub dzierżawa nieruchomości, z wyłączeniem powództw dotyczących roszczeń pieniężnych; lub
- (j) naruszenie prywatności i dóbr osobistych, w tym zniesławienie.

2.1.4. Przedmiot sporu – przedmioty objęte zakresem

2.1.4.1. Sprawy cywilne i gospodarcze – definicja ogólna

Przedmiot sporu wchodzący w zakres przedmiotowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń dotyczy w głównej mierze spraw cywilnych i gospodarczych. Jak mówi art. 2 ust. 1, do celów rozporządzenia znaczenie tego pojęcia nie zależy od tego, który sąd lub trybunał bierze udział w rozpatrywaniu sporu, ani od prawa krajowego któregośkolwiek z państw członkowskich. Ponadto należy je rozumieć zgodnie z autonomiczną interpretacją słów użytych w innych instrumentach UE, w tym w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona) i rozporządzeniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty.

2.1.4.2. Znaczenie pojęcia spraw cywilnych i gospodarczych

Wyrażenie to nie jest zdefiniowane w rozporządzeniu, ale ogólnie przyjmuje się, że istnieje rozróżnienie między sprawami cywilnymi z jednej strony a prawem publicznym z drugiej. Trybunał Sprawiedliwości wydał szereg wyroków określających zakres i efekt tego rozróżnienia w kontekście różnych instrumentów. Niezależnie od tego rozróżnienia TSUE orzekł, że istnieją pewne kwestie prawa publicznego, które mimo to można by uznać za wchodzące w zakres spraw cywilnych i gospodarczych. Zależy to w pewnym stopniu od orzeczeń TSUE dotyczących interpretacji innych aktów prawnych, w szczególności rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona) i jej poprzednich wersji. Szczegóły tych orzeczeń zostały przedstawione w pkt 2.1.5 poniżej.

2.1.5. Sprawy cywilne i gospodarcze – interpretacja TSUE

2.1.5.1. Znaczenie autonomiczne

W wielu przypadkach Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że w celu zapewnienia, aby prawa i obowiązki wynikające z odpowiednich instrumentów były stosowane w równy i jednolity sposób, terminu „sprawy cywilne i gospodarcze” nie można interpretować w odniesieniu tylko do jednego systemu prawnego, ale należy mu nadać autonomiczne znaczenie bazujące na celach i strukturze danego prawodawstwa UE oraz ogólnych zasadach wynikających z korpusu krajowych porządków prawnych jako całości. Zgodnie z ogólnym stanowiskiem Trybunału rozstrzygnięcie, czy spór ma charakter cywilny i gospodarczy, zasadza się na dwóch poniższych elementach:

- przedmiot sporu, a więc również podstawa i charakter powództwa; oraz
- zaangażowane strony i charakter relacji między nimi.

Potwierdzenie toku myślenia TSUE w tym zakresie można znaleźć w treści wyroku w sprawie *Apostolides przeciwko Orams*⁽²⁴⁾, w którym trybunał podsumował swoje stanowisko w odniesieniu do rozporządzenia Bruksela I (poprzednia wersja rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona)) w następujący sposób:

„(...) trzeba przypomnieć, że w celu zapewnienia w najszerszym możliwym zakresie równości i jednolitości praw i obowiązków wynikających z rozporządzenia nr 44/2001 dla państw członkowskich i zainteresowanych osób nie należy dokonywać wykładni pojęcia »spraw cywilnych i handlowych« poprzez proste odesłanie do prawa krajowego jednego z tych państw. Pojęcie to należy traktować jako pojęcie autonomiczne, którego wykładni trzeba dokonywać w oparciu z jednej strony o cele i systematykę tego rozporządzenia, a z drugiej o zasady ogólne wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego (...). Autonomiczna wykładnia pojęcia »spraw cywilnych i handlowych« prowadzi do wyłączenia pewnego typu orzeczeń sądowych z zakresu stosowania rozporządzenia nr 44/2001 ze względu na elementy charakteryzujące stosunek prawny istniejący między stronami sporu lub samego przedmiotu tego sporu (...)”.

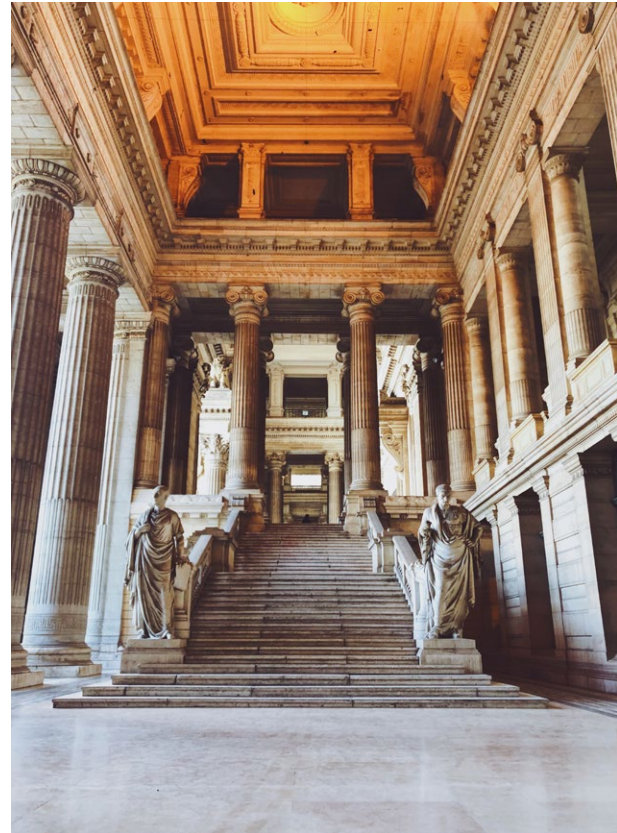
⁽²⁴⁾ (C-420/07[2009] ECR I-3571), zwłaszcza ustępy 41 i 42, w których znajdują się odwołania między innymi do sprawy LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG przeciwko Eurocontrol, (C-29/76 [1976] ECR 1541), czy też nowszej sprawy: Lechoritou przeciwko Dimisiotis Omospondikis Dimokratias tis Germanias, (C-292/05 [2007] ECR I-1519).

2.1.5.2. Powództwa z udziałem władz publicznych

W odniesieniu do powództw z udziałem władz publicznych Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że sprawa nie jest „cywilna ani handlowa”, jeśli dotyczy sporu między władzą publiczną a podmiotem prawa prywatnego, kiedy organ władzy publicznej wykonuje swoje władztwo publiczne. Trybunał dokonał zatem rozróżnienia między działaniami nazywanymi *acta iure imperii*, które w żadnym wypadku nie wchodzą w zakres pojęcia „sprawy cywilne lub handlowe” dla celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, a *acta iure gestionis*, czyli ogólnie rzecz biorąc działaniami o charakterze handlowym, prowadzonymi przez państwo, które mieszczą się w tym pojęciu. W treści wyroku do sprawy *Apostolidesa*⁽²⁵⁾ TSUE zawarł następujący komentarz na powyższy temat:

„Trybunał dalej uznał, że jeżeli pewne spory między organem władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego mogą być objęte zakresem tego pojęcia, to inaczej jest w sytuacji, gdy organ władzy publicznej wykonuje swoje władztwo publiczne (...). Wykonywanie prerogatyw publicznych jednej ze stron sporu, z uwagi na wykonywanie przez nią uprawnień wychodzących poza zakres powszechnych zasad prawnych obowiązujących w stosunkach między jednostkami wyklucza taki spór z zakresu pojęcia spraw cywilnych i handlowych (...)”.

⁽²⁵⁾ Op. cit. w przypisie 17 powyżej.

2.1.5.3. Sprawy TSUE ilustrujące różnicę

Rozróżnienie między przypadkami, które nie mieszczą się w zakresie pojęcia „cywilne i handlowe”, a przypadkami, które się w nim zawierają, nie zawsze jest łatwe w praktyce. TSUE zbadał tę kwestię na podstawie wielu szczególnych spraw, których przykłady podano poniżej.

Roszczenia, które Trybunał Sprawiedliwości uznał za „cywilne i handlowe”:

Sprawa Sonntag przeciwko Waidmann (C-172/91, ECR 1993, I-1963) – roszczenie o odszkodowanie z tytułu urazu doznanego przez osobę fizyczną na skutek przestępstwa ma charakter cywilny. Jednakże takie powództwo wykracza poza zakres pojęcia „sprawy cywilne lub handlowe”, jeśli szkodę spowodował podmiot uznany za organ publiczny, który wykonywał swoje władztwo publiczne (w tamtej sprawie nauczyciel nadzorujący uczniów nie został uznany za organ „wykonujący władzę publiczną”).

Sprawa Verein für Konsumenteninformation przeciwko Karlowi Heinzowi Henkelowi (C-167/00, ECR 2002, I-8111) – powództwo wniesione przez organizację ochrony konsumentów jako roszczenie prewencyjne w celu uniemożliwienia przedsiębiorcy stosowania nieuczciwych warunków w umowach z osobami fizycznymi.

Sprawa Gemeente Steenbergen przeciwko Baten (C-271/00, ECR 2002, I-10489) – roszczenie w trybie regresu, w ramach którego organ publiczny ubiega się u osoby podlegającej przepisom prawa prywatnego o zwrot kwot zapłaconych jako pomoc społeczna rozwiedzionemu małżonkowi i dziecku tej osoby, o ile podstawa i szczegółowe przepisy dotyczące wnoszenia pozwu są regulowane przez ustawodawstwo zwykłe w odniesieniu do zobowiązań alimentacyjnych. Jednak w przypadku pozwu w trybie regresu opartego na przepisach, na mocy których ustawodawca przyznał organowi publicznemu własne uprawnienia, roszczenie to nie może być rozpatrywane jako „sprawa cywilna”.

Sprawa Préservatrice foncière TIARD przeciwko Królestwu Niderlandów (C-266/01, ECR 2003, I-4867) – roszczenie, w którym państwo dąży do wyegzekwowania od osoby podlegającej prawu prywatnemu wykonania umowy gwarancji prywatnoprawnej zawartej w celu umożliwienia osobie trzeciej dostarczenia gwarancji wymaganej i określonej przez to państwo, o ile stosunek prawny między wierzycielem a gwarantem, zgodnie z umową gwarancyjną, nie pociąga za sobą wykonywania przez państwo uprawnień wykraczających poza uprawnienia przewidziane w przepisach mających zastosowanie do stosunków między osobami podlegającymi prawu prywatnemu.

Sprawa Frahuil SA przeciwko Assitalia (C-265/02, ECR 2004, I-1543) – roszczenie w drodze subrogacji legalnej przeciwko importerowi, który nie zapłacił należności celnych, wniesione przez gwaranta, który uiścił opłaty celne na rzecz organów celnych w ramach wykonania umowy

gwarancyjnej, na mocy której zobowiązał się wobec organów celnych do zagwarantowania zapłaty przedmiotowych należności przez spedytora, który pierwotnie został poinstruowany przez głównego dłużnika o spłacie długu, należy uznać za mieszczące się w pojęciu „sprawy cywilne i handlowe”.

Sprawa *Apostolidesa* (patrz wyżej) – wniosek dotyczący uznania i wykonania nakazu zapłaty odszkodowania z tytułu bezprawnego wejścia w posiadanie nieruchomości, wydanie i przywrócenie jej do stanu pierwotnego oraz zaprzestanie innych bezprawnych działań względem tej nieruchomości, przy czym w sprawie przed sądem krajowym, w której stronami są osoby fizyczne, żądania nie zostały skierowane przeciwko zachowaniom ani procedurom zakładającym wykonywanie prerogatyw publicznych przez jedną ze stron sporu, ale przeciwko działaniom jednostek.

Sprawa *Realchemie Nederland BV przeciwko Bayer CropScience AG* (406/09, ECLI:EU:C:2011:668) – wniosek o uznanie i wykonanie nakazu zapłaty grzywny w celu zapewnienia zgodności z orzeczeniem wydanym w sprawie cywilnej i handlowej, a mianowicie dotyczącej naruszenia prawa do własności intelektualnej przysługującego spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jako prawo prywatne.

Sprawa *Pula Parking d.o.o. przeciwko Svenowi Klausowi Tederahnowi* (C-551/159, ECLI:EU:C:2017:193) – postępowanie egzekucyjne

wszczęte przez spółkę będącą własnością władz lokalnych przeciwko osobie fizycznej mającej miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim w celu odzyskania niezapłaconej kwoty długu za parkowanie na publicznym parkingu, którego obsługa została przekazana tej spółce przez ten organ, co nie ma charakteru karnego, a stanowi jedynie wynagrodzenie za świadczoną usługę, należy uznać za sprawę cywilną i handlową.

Roszczenia, które według TSUE nie były sprawami „cywilnymi ani handlowymi”:

Sprawa *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co KG przeciwko Eurocontrol* (patrz wyżej) – roszczenie organu publicznego utworzonego na mocy traktatu międzynarodowego dotyczące odzyskania od podmiotu prywatnego opłat za korzystanie z jego urządzeń i usług, w przypadku gdy takie korzystanie było obowiązkowe, a opłaty zostały ustalone jednostronnie.

Sprawa Królestwa Niderlandów *przeciwko Rüffer* (C-814/79, ECR 1980, 3807) – roszczenie organu publicznego, odpowiedzialnego za nadzór nad publicznymi drogami wodnymi w ramach wykonywania przez niego prerogatyw publicznych, w sprawie przeciwko armatorowi o odzyskanie kosztów poniesionych w związku z usunięciem wraku po zderzeniu.

Sprawa Lechoritou przeciwko Dimosiotis Omospondikis Dimokatias tis Germanias⁽²⁶⁾ (patrz wyżej) – roszczenie przedstawicieli ofiar i osób, które przeżyły mord wojenny dokonany przez siły zbrojne, ubiegających się o odszkodowanie od państwa odpowiedzialnego za te działania.

(²⁶) Op. cit. w przypisie 17 powyżej.

2.2. Zakres geograficzny rozporządzenia

2.2.1. Ogólny zakres geograficzny

Rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie do wszystkich państw członkowskich z wyjątkiem Danii (motyw 38).

2.2.2. Sprawy transgraniczne

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno mieć zastosowanie wyłącznie do spraw transgranicznych. Przez sprawę transgraniczną rozumie się sprawę, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę (definicja według art. 3 ust. 1). Motyw 5 rozporządzenia zmieniającego nr 2015/2421 stanowi, iż za transgraniczną

należy uznać sprawę, w której przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w związanym niniejszym rozporządzeniem państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę. Dodanie wyrażenia „związane niniejszym rozporządzeniem” oznacza, że taka sytuacja nie występuje, gdy strona, która nie ma miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim sądu, do którego wniesiono sprawę, posiada miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Danii.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 odpowiednim momentem dla rozstrzygnięcia, czy sprawa ma charakter transgraniczny, jest data wpłynięcia formularza pozwu do właściwego sądu lub trybunału. Należy pamiętać, że podstawa faktyczna tego warunku musi być podana w części 5 formularza pozwu A.

2.2.2.1. Powód spoza UE

Biorąc pod uwagę definicję „transgraniczności” i uwzględniając skutki przepisów dotyczących jurysdykcji, zawartych w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona), w określonych sytuacjach powód mający miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie nienależącym do UE może skorzystać z europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wobec pozwanego, który ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu na terenie UE. Za przykład może posłużyć sytuacja, w której pozwany ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo sądu rozpatrującego sprawę – wówczas strona pozwana przebywa

w innym państwie niż sąd, w związku z czym spełnione zostały warunki określone w art. 3 ust. 1.

2.2.2.2. Pozwany spoza UE

Ponadto powód mający miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo sądu rozpatrującego sprawę może być w stanie wnieść pozew na podstawie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przeciwko pozwanemu mającemu miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu poza UE. Podstawy, na których sąd w UE będzie się opierał, aby móc przejąć jurysdykcję w tym celu, zostały określone w odpowiednim unijnym instrumencie, w szczególności w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona).

2.3. Ramy czasowe zastosowania

Rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2009 r. we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem Danii. Powództwo w ramach postępowania w sprawie drobnych roszczeń może być jednak wytoczone nawet w sytuacji, gdy roszczenie jest wcześniejsze niż powyższa data, pod warunkiem, że zobowiązanie, na którym opiera się roszczenie, nie jest przedawnione ani nie upłynął żaden przewidziany w obowiązującym prawie termin mający zastosowanie do roszczenia. Zmiany wprowadzone na mocy rozporządzenia nr 2015/2421 mają zastosowanie od dnia 14 lipca 2017 r.

2.4. Zastosowanie innych unijnych instrumentów

2.4.1. Rozporządzenie Bruksela I (wersja przekształcona)

2.4.1.1. Przepisy dotyczące jurysdykcji

Rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń nie zawiera żadnych przepisów w zakresie jurysdykcji, więc w celu ustalenia właściwości sądów i trybunałów w rozumieniu art. 4 rozporządzenia należy stosować przepisy przewidziane w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona). Dalsze wyjaśnienie tego aspektu w odniesieniu do funkcjonowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń znajduje się poniżej w pkt 3.1.1 w części dotyczącej wszczęcia postępowania.

2.4.1.2. Uznawanie i wykonywanie postanowień sądu

Jedną z kluczowych cech europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest zniesienie exequatur, co oznacza, że orzeczenie wydane w ramach postępowania jest uznawane i może być wykonane w innym państwie członkowskim UE bez konieczności stwierdzenia jego wykonalności. Jak określono w pkt 1.5.1 przewodnika, procedura exequatur została również zniesiona na mocy rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona), ale podstawy odmowy wykonania przewidziane w tym rozporządzeniu, na które można się powołać w postępowaniu

krajowym, obejmują szerszy zakres. W rozporządzeniu przewidziano oddzielne postępowanie wykonawcze, które zostało omówione w dalszej części niniejszego przewodnika, w pkt 8.2 rozdziału poświęconego temu tematowi. Należy zauważyć, że przepisy dotyczące uznawania i wykonywania określone w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona) nadal mogą być zastosowane w celu wykonania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, przy czym wyboru dotyczącego rodzaju postępowania dokonuje osoba uprawniona do tego na mocy wyroku.

2.4.2. Rozporządzenie w sprawie doręczania dokumentów oraz rozporządzenie o przeprowadzaniu dowodów

Każde z tych rozporządzeń ma zastosowanie do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, biorąc pod uwagę, że odnoszą się one ogólnie do postępowań cywilnych, w których dokumenty muszą być przekazywane z jednego państwa członkowskiego UE do drugiego, a postępowanie dowodowe prowadzone w jednym państwie członkowskim UE opiera się na dowodach otrzymanych z innego państwa członkowskiego (zob. też pkt 1.5.2 przewodnika). Rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń zawiera jednak pewne przepisy regulujące doręczanie dokumentów i postępowanie dowodowe, które przeważają nad ogólnymi zasadami określonymi w innych aktach prawnych (odpowiednio art. 13 i art. 9). Odnosi się to również do określonych przepisów dotyczących doręczania dokumentów zawartych w rozporządzeniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, które

również mają pierwszeństwo przed przepisami rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów, w zakresie, w jakim się różnią (art. 13 ust. 4).

2.4.3. Rozporządzenie dotyczące europejskiego tytułu egzekucyjnego oraz rozporządzenie dotyczące europejskiego nakazu zapłaty

2.4.3.1. Podobieństwa i różnice w stosunku do postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W pewnym zakresie te dwa rozporządzenia można zestawić z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń, ponieważ wprowadzają one kilka wspólnych, kluczowych elementów. Są nimi uproszczone zasady uznawania i wykonywania orzeczeń dzięki zniesieniu *exequatur* czy też przepis dotyczący ponownego zbadania orzeczenia i zaświadczenia wydanego w ramach danego postępowania, w przypadku gdy określone minimalne standardy nie zostały spełnione. W tym celu, oprócz kwestii związanych z doręczaniem dokumentów, o których mowa w poprzednim punkcie, rozporządzenie dotyczące europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń „zapożycza” z rozporządzenia dotyczącego europejskiego tytułu egzekucyjnego pewne przepisy mające zastosowanie do samego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i w przypadku ponownego badania orzeczenia.

Inną wspólną cechą tych trzech rozporządzeń jest to, że wprowadzają one w życie zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych.

Ich głównym celem jest uproszczenie i przyspieszenie transgranicznego uznawania i wykonywania praw wierzycieli w Unii Europejskiej. Pod tym względem przyczyniają się zarówno do tworzenia prawdziwej przestrzeni sprawiedliwości w Unii Europejskiej, jak i do wdrażania zasad jednolitego rynku. Każde z tych rozporządzeń ma inny zakres – nie wszystkie mogą być stosowane w dowolnej transgranicznej sprawie cywilnej.

Ponadto, chociaż istnieją między nimi podobieństwa, należy zwrócić uwagę na jedną, bardzo ważną różnicę. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, w przeciwieństwie do europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty, obejmuje zarówno sprawy sporne, jak i bezsporne. Zatem powód musi przed wniesieniem sprawy podjąć decyzję o tym, które postępowanie jest dla niego najbardziej korzystne. Taka decyzja w dużej mierze zależy od faktycznych okoliczności każdej sprawy, a w szczególności od tego, czy istnieje prawdopodobieństwo, że będzie to roszczenie sporne, i oczywiście od wartości danego roszczenia.

2.4.3.2. Porównanie zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty

Europejski tytuł egzekucyjny – jest to odpowiednie narzędzie wyłącznie w przypadku, gdy istnieje potrzeba wykonania orzeczenia w sprawie dotyczącej roszczenia bezspornego, rozstrzygniętej w wyniku ugody sądowej, lub gdy zobowiązanie zostało określone w dokumencie urzędowym wykonalnym

w państwie członkowskim wydania. Rozporządzenie dotyczące europejskiego tytułu egzekucyjnego definiuje, czym jest roszczenie bezsporne. Zasadniczo dotyczy ono przypadków, w których obrona nigdy nie została zaoferowana, a orzeczenie zostało wydane przy braku sprzeciwu lub niestawiennictwie dłużnika, lub też przypadku, w którym sprawa była pierwotnie broniona, ale obrona została na kolejnym etapie wycofana.

Europejski nakaz zapłaty – postępowanie to jest szczególnie odpowiednie dla powoda występującego z roszczeniem, do którego pozwany nie ma zarzutów; pozew jest składany przez powoda do sądu, który po zaakceptowaniu pozwu wydaje nakaz i doręcza go pozwanemu. Ten może następnie wnieść sprzeciw, ale w takim przypadku postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty zostaje zakończone – jeżeli pozwany po prostu sprzeciwia się wydaniu nakazu, sprawa nie może być już rozpatrywana w ramach europejskiego nakazu zapłaty, a zamiast tego toczy się zgodnie ze zwykłymi zasadami postępowania cywilnego; jeżeli pozwany nie wnieśli sprzeciwu wobec doręzonego nakazu, powód może podjąć wszelkie środki egzekucyjne, jakie mogą być konieczne do zabezpieczenia płatności. Jest to rodzaj postępowania szczególnie użyteczny dla osób występujących z wieloma pozwami, jak ma to miejsce w przypadku przedsiębiorstw zajmujących się dostawą energii i podobnych przedsiębiorstw dochodzących roszczeń od klientów, którzy nie płacą.

Chociaż zakres europejskiego tytułu egzekucyjnego i europejskiego nakazu zapłaty jest podobny, zasadnicza różnica między nimi polega na tym, że europejski tytuł egzekucyjny poświadcza, że orzeczenie wydane w drodze

postępowania krajowego jest wykonalne w innym państwie członkowskim, podczas gdy europejski nakaz zapłaty jest niezależnym postępowaniem na poziomie UE, w dużej mierze prowadzonym w ten sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Wierzyciel musi zdecydować, w drodze którego z nich dochodzić roszczenia, które jest lub prawdopodobnie będzie bezsporne. Europejski nakaz zapłaty jest szczególnie przydatny dla wierzycieli pragnących dochodzić roszczeń w wielu państwach członkowskich, gdyż nie wymaga zapoznania się z zasadami postępowań różnych państwach członkowskich, a jedynie zrozumienia procedur w ramach jednego postępowania.

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń – należy je odróżnić od pozostałych dwóch postępowań, ponieważ dotyczy zarówno roszczeń spornych, jak i bezspornych, których wartość nie przekracza 5000 EUR; zatem postępowanie ma zastosowanie do spraw transgranicznych, w których takie roszczenie jest kwestionowane. W przypadku, gdy powód uzna, że pozwany nie wniesie zarzutów, opcja europejskiego nakazu zapłaty może okazać się korzystniejsza, natomiast w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu przekracza 5000 EUR, europejski nakaz zapłaty jest jedynym niezależnym postępowaniem prowadzonym na szczeblu UE w zakresie roszczeń transgranicznych.

2.4.4. Inne instrumenty UE

Należy pamiętać, że istnieją różne unijne instrumenty, które będą miały zastosowanie do pozwów w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, zgodnie z odrębnymi warunkami, ze względu na zakres

przedmiotowy rozporządzenia. Na uwagę zasługują dwa rozporządzenia, Rzym I i Rzym II, dotyczące prawa właściwego odpowiednio dla zobowiązań umownych i pozaumownych. Przepisy jednego z tych rozporządzeń będą określać, które prawo ma być stosowane w odniesieniu do sporów w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, na takich samych zasadach jak w przypadku każdego innego postępowania.

Podczas rozpatrywania roszczeń w ramach europejskiego postępowania należy również pamiętać o tym, że w zależności od przedmiotu sporu mogą obowiązywać różne instrumenty UE, mające zastosowanie do konkretnego przypadku. Na przykład roszczenie może wchodzić w zakres unijnych przepisów o ochronie konsumentów, a jeśli tak, to przepisy te mogą mieć wpływ na prawa i obowiązki stron, jeśli sprawa dotyczy roszczenia spornego. W pkt 1.5.3 przewodnika wskazano na przepisy UE dotyczące mechanizmów ADR i ODR oraz na możliwość wniesienia roszczenia konsumenckiego, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem platformy ODR.

2.5. Związek z prawem krajowym

2.5.1. Krajowe prawo procesowe

Prawo krajowe odgrywa w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń dwójaką rolę. Po pierwsze, jeśli chodzi o samo postępowanie, rozporządzenie wyjaśnia, że z wyjątkiem sytuacji w nim przewidzianych, europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń podlega przepisom

proceduralnym państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest postępowanie (art. 26). Ponadto rozporządzenie wprowadza szczegółowe przepisy dotyczące stosowania prawa krajowego na określonych etapach postępowania, czego przykładami są kwestie dotyczące możliwości wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń (art. 17) oraz sytuacji, w których roszczenie z powództwa wzajemnego przekracza wartość progową ustaloną dla europejskiego drobnego roszczenia⁽²⁷⁾. Po drugie, krajowe prawo proceduralne musi być stosowane z uwzględnieniem celów postępowania określonych w motywie 7 rozporządzenia. Należy pamiętać, że stosowanie krajowego prawa procesowego nie powinno stać w sprzeczności z zasadami europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, a wręcz powinno przyczyniać się do skuteczniejszego osiągnięcia celów tego postępowania.

Potwierdza to również orzecznictwo TSUE dotyczące podobnego przepisu zawartego w rozporządzeniu w sprawie europejskiego nakazu zapłaty. Jeśli chodzi o przepisy dotyczące opłat i kosztów sądowych, wynikające z tego rozporządzenia i prawa krajowego, TSUE orzekł, że prawo krajowe może być stosowane pod warunkiem, że przepisy te są co najmniej tak korzystne jak przepisy regulujące

podobne powództwa w kraju i że nie czynią praw wynikających z prawa Unii Europejskiej czymś niemożliwym lub nadmiernie trudnym do wykonania w praktyce (sprawa C-215/11 *Iwona Szyrocka przeciwko SiGer Technologie GmbH*, ECLI:EU:C:2012:794). W tej samej sprawie TSUE stwierdził, że przepis krajowy dotyczący podziału kosztów w przypadku, gdy na rzecz powoda zasądzono tylko część wartości roszczenia, nie jest sprzeczny z zasadą z art. 16 rozporządzenia dotyczącego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, zgodnie z którą koszty postępowania ponosi strona przegrywająca, o ile jest to nie mniej korzystne niż w przypadku postępowań krajowych i tym samym nie zniechęca powoda do korzystania z europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń (sprawa C-554/17 *Rebecka Jonsson przeciwko Société du Journal L'Est Républicain*, ECLI:EU:C:2019:124).

2.5.2. Krajowe prawo materialne

Co najbardziej prawdopodobne, oprócz tych ogólnych przepisów proceduralnych przedmiot każdego roszczenia będzie podlegał krajowemu prawu materialnemu. Jednak prawem obowiązującym nie może być prawo państwa członkowskiego, w którym znajduje się sąd lub trybunał rozpatrujący roszczenie, w zależności od tego, które prawo jest prawem właściwym na mocy odpowiednich przepisów wynikających z obowiązujących aktów prawnych.

⁽²⁷⁾ Informacje na temat krajowego prawa proceduralnego w kontekście europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń znajdują się w pkt 2 poniżej.

3

ROZDZIAŁ TRZECI

Wszczęcie postępowania

3.1. Wszczęcie postępowania i praktyczna pomoc

Zgodnie z art. 4 powód wszczyna postępowanie, wypełniając formularz pozwu A (załącznik A) i składając go we właściwym sądzie lub trybunale (zob. pkt 3.2 dotyczący właściwych sądów). Formularze pozwu powinny być udostępniane we wszystkich sądach i trybunałach, jak również poprzez odpowiednie krajowe strony internetowe (art. 4 ust. 5). Formularz należy złożyć za pośrednictwem poczty lub innych środków komunikacji, takich jak faks lub poczta elektroniczna, akceptowanych przez państwo członkowskie, w którym wszczyna się postępowanie. Informacje o tym, jak złożyć formularz pozwu we właściwym sądzie w państwie członkowskim, w którym będzie rozpatrywana sprawa, są dostępne na portalu „e-Sprawiedliwość”.

Artykuł 11 rozporządzenia stanowi, że do obowiązków państw członkowskich należy zapewnienie możliwości uzyskania przez strony praktycznej pomocy w wypełnianiu formularzy, zatem tego rodzaju wsparcie powinno być udzielane we wszystkich państwach członkowskich w odniesieniu zarówno do formularza pozwu, jak i do pozostałych formularzy. Pomoc praktyczna jest w tym wypadku szczególnie istotna, gdyż zgodnie z rozporządzeniem reprezentacja przez adwokata lub innego przedstawiciela zawodu prawniczego nie jest obowiązkowa (art. 10). Z art. 11 wynika, że w zakres pomocy praktycznej wchodzi także udzielanie ogólnych informacji na temat tego, które sądy lub trybunały w danym państwie członkowskim są właściwe do wydania orzeczenia. Pomoc praktyczna jest usługą świadczoną nieodpłatnie. Przepis ten nie zobowiązuje jednak

państw członkowskich do zapewnienia pomocy prawnej ani porady prawnej w formie oceny prawnej konkretnej sprawy, przy czym należy zauważyć, że w odniesieniu do pomocy prawnej w państwach członkowskich obowiązują przepisy prawa powszechnego. Sposoby organizacji pomocy praktycznej różnią się w zależności od państwa członkowskiego. W wielu z nich rolę organu doradczego w kwestiach postępowania odgrywają lokalne punkty Sieci Europejskich Centrów Konsumenckich (ECC). Pomoc praktyczna w wypełnianiu formularzy może być również dostępna w samym sądzie. Zgodnie z art. 25 ust. 1 lit. c) państwa członkowskie mają obowiązek poinformowania Komisji Europejskiej o tym, w jaki sposób zorganizowane jest udzielanie pomocy praktycznej, o której mowa w rozporządzeniu. Informacje na ten temat można znaleźć na portalu „e-Sprawiedliwość”.

3.2. Sąd lub trybunał właściwy do rozpatrzenia pozwu

Formularz pozwu musi być złożony w sądzie państwa członkowskiego, który posiada międzynarodową jurysdykcję (zob. pkt 3.2.1) oraz właściwość miejscową (zob. pkt 3.2.2) zgodnie z postanowieniem art. 4 ust. 1.

3.2.1. Unijne przepisy dotyczące jurysdykcji – Bruksela I (wersja przekształcona)

Obowiązującymi przepisami są postanowienia zawarte w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona). Oznacza to, że w celu ustalenia, który sąd powinien być adresatem pozwu, w pierwszej kolejności należy

rozważyć, jakie przepisy w zakresie jurysdykcji mają zastosowanie do sporu, do którego odnosi się pozew. Przepisy, które należy w danej sytuacji zastosować, będą zależały od dokładnego stanu faktycznego, przy czym jednym z podstawowych wyróżników jest to, czy roszczenie wynika z zobowiązania umownego czy pozaumownego, jak np. zobowiązanie wynikające z winy lub zaniedbania pozwanego, który spowodował stratę, obrażenia lub szkodę w odniesieniu do powoda.

Część 4 formularza pozwu zawiera otwarty wykaz podstaw jurysdykcji oraz odniesienie do odpowiedniej sekcji na portalu „e-Sprawiedliwość” poświęconej przepisom rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona).

3.2.1.1. Jurysdykcja w przypadku roszczeń konsumenckich

W przypadku sporów, w których stroną są konsumenci, obowiązują szczególne przepisy jurysdykcyjne określone w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona). Konsumentem określa się osobę, która nie prowadzi działalności w celach gospodarczych. W pewnych okolicznościach konsumentom może przysługiwać prawo do wniesienia pozwu do sądu w państwie członkowskim, w którym posiada miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu, jeśli ten sąd jest właściwy do celów prowadzenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń zgodnie z lokalnymi przepisami krajowymi. W wielu przypadkach będzie to sąd w miejscowości, w której dany konsument lub konsumentka mieszka. Jest to istotna kwestia z punktu widzenia innych spraw dotyczących konsumentów, w tym w przypadku pozwów wniesionych przez przedsiębiorców przeciwko

konsumentowi, przez „konsumenta” przeciwko innemu konsumentowi oraz w przypadku roszczeń między przedsiębiorcami.

Przepisy dotyczące jurysdykcji w „sporach konsumenckich” – Bruksela I (wersja przekształcona)

Artykuły 17–19 rozporządzenia Bruksela I (wersja przekształcona) zawierają przepisy szczególne mające zastosowanie do jurysdykcji w sprawach dotyczących umów konsumenckich.

Jeżeli chodzi o umowę

- sprzedaży na raty rzeczy ruchomych;
- pożyczki lub inną umowę kredytową spłacaną ratami; lub
- zawartą przez konsumenta z przedsiębiorcą, który prowadzi działalność gospodarczą lub kieruje taką działalność w jakikolwiek sposób, na przykład poprzez reklamę, do państwa członkowskiego, na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania;

konsument może wytoczyć powództwo na podstawie umowy

- przed sąd państwa członkowskiego, na którego terytorium przedsiębiorca ten ma miejsce zamieszkania, albo
- przed sąd miejsca, w którym konsument ma miejsce zamieszkania.

Przedsiębiorca może wytoczyć powództwo na podstawie umowy przeciwko konsumentowi tylko przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania. W obu przypadkach możliwe jest wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, przed którym zawisło powództwo główne.

Od powyższych zasad dotyczących jurysdykcji można odstąpić na podstawie umowy między konsumentem a przedsiębiorcą tylko w sytuacji, gdy:

- umowa została zawarta po powstaniu sporu, który jest przedmiotem roszczenia;
- umowa przyznaje konsumentowi uprawnienie do wytaczania powództwa przed sądy inne niż wymienione w przepisach; lub
- umowa została zawarta między konsumentem a przedsiębiorcą, którzy w chwili zawarcia umowy mają miejsce zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, a umowa ta przewiduje jurysdykcję sądów tego państwa członkowskiego, o ile taka umowa jest dopuszczalna w świetle prawa tego państwa.

Uwagi:

1. Jeżeli umowa, która jest podstawą roszczenia, została zawarta między konsumentem a przedsiębiorcą, który nie ma siedziby w tym samym państwie członkowskim, co konsument, ale posiada filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, a spór

powstał w wyniku ich działalności, przedsiębiorca ten będzie traktowany tak, jak gdyby miał siedzibę na terytorium tego samego państwa członkowskiego, co konsument.

2. Przepisy szczególne dotyczące spraw konsumenckich nie mają zastosowania do umów przewozu, z wyjątkiem umów przewidujących w zamian za cenę ryczałtową połączone świadczenia przewozu i noclegu, takich jak na przykład umowy dotyczące wakacji zorganizowanych.
3. Kryterium dotyczące „prowadzenia działalności” w określonych państwach członkowskich zostało wyjaśnione przez TSUE w odniesieniu do umów zawartych przez internet oraz do firm, które oferują konsumentom usługi za pośrednictwem swoich stron internetowych. Najważniejszy w tej kwestii wyrok zapadł w sprawie nr C-585/08, *Pammer i Hotel Alpenhof*, ECLI:EU:C:2010:740. W celu stwierdzenia, czy dana działalność jest kierowana do państwa członkowskiego, w którym konsument ma miejsce zamieszkania, stosuje się określone kryteria, takie jak język – który jest inny niż język używany w miejscu prowadzenia działalności przedsiębiorstwa, wskazówki dotyczące dostępu do przedsiębiorstwa z innego państwa, waluta stosowana do realizacji transakcji, numery telefonów z kodem międzynarodowym, nazwa domeny najwyższego poziomu i inne dowody wskazujące na to, że przedsiębiorca kierował działalność do innych państw członkowskich, w tym do kraju zamieszkania konsumenta.

3.2.2. Lokalne lub „krajowe” przepisy dotyczące jurysdykcji

To, jaki sąd miejscowy jest właściwy do rozpatrywania danej sprawy, regulowane jest przepisami obowiązującymi w państwie członkowskim, w którym prowadzone jest postępowanie. W niektórych państwach członkowskich wyznaczany jest specjalny sąd do rozpatrywania drobnych roszczeń, zaś w innych obowiązują przepisy prawa powszechnego w zakresie właściwości miejscowej i rzeczowej sądów. Przydatne informacje na temat jurysdykcji sądów w poszczególnych państwach członkowskich można znaleźć na portalu „e-Sprawiedliwość”.

3.3. Stosowanie formularza pozwu

Jak zauważono we wcześniejszej części niniejszego przewodnika, europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być zasadniczo postępowaniem pisemnym. W związku z tym postępowanie wszczyna się, stosując formularz pozwu określony w rozporządzeniu i znajdujący się w załączniku I do rozporządzenia jako formularz A (zob. pkt 3.1 niniejszego przewodnika). Oprócz informacji dostępnych za pośrednictwem portalu „e-Sprawiedliwość” w samym formularzu pozwu przedstawiono instrukcje dotyczące tego, co powód powinien w nim umieścić; instrukcji tych należy ściśle przestrzegać. Istnieją jednak dwa szczególne aspekty, które zasługują na szczególną uwagę, mianowicie ocena samego powództwa i kwestia, w jaki sposób uwzględniać do celów tego powództwa odsetki.

3.3.1. Ocena pozwu

3.3.1.1. Sformułowanie pozwu

Ocena podstawy i kwoty roszczenia jest konieczna, aby wypełnić część 8 formularza A – „*Uzasadnienie pozwu*”, w której opisuje się roszczenie – oraz aby określić, czy roszczenie rzeczywiście nie przekracza pułapu finansowego europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. W odniesieniu do pierwszej kwestii bardzo ważne jest, aby każdy oddzielny element roszczenia, a także jego podstawa, były wyrażone jak najbardziej precyzyjnie, biorąc pod uwagę fakt, że pozwany może dążyć do podważenia roszczenia. Faktyczna podstawa roszczenia, którą należy przedstawić w ramce 8 formularza pozwu, powinna być poparta jak największą ilością materiałów pisemnych, aby umożliwić sądowi, do którego wpłynie pozew, określenie wartości przedmiotu sporu, podstawy roszczenia i dowodów na poparcie roszczenia. W przeciwnym wypadku istnieje ryzyko, że sąd odrzuci pozew jako bezzasadny lub co najmniej będzie wymagał od powoda przedstawienia dalszych informacji, co będzie wymagało czasu i opóźni postępowanie.

3.3.1.2. Wartość przedmiotu sporu

W odniesieniu do wartości przedmiotu sporu należy wziąć pod uwagę fakt, że pułap finansowy stosuje się pod warunkiem wyłączenia wszelkich wydatków, nakładów i odsetek dodanych do powództwa głównego. Jeżeli powództwo główne składa się z kilku elementów, należy

je opisać osobno, jednak jeżeli wartość wszystkich tych elementów razem przekracza pułap finansowy, roszczenie nie podlega zakresowi europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, dla którego pułap finansowy wynosi obecnie 5 000 EUR.

3.3.2. Uwzględnianie odsetek

Mimo że roszczenie ocenia się, nie uwzględniając odsetek, których dotyczy pozew, trzeba określić kwotę lub stopę odsetek, a także podstawę, od której narosły lub narastają odsetki związane z powództwem głównym, i należy to wskazać w ramce 7 pkt 7.4. Jeżeli jednak powództwo główne opiera się na żądaniu zapłaty odsetek, należy to wskazać w pkt 7.1 i na tej podstawie wartość przedmiotu sporu zostanie oceniona jako powództwo główne, mimo że dotyczy odsetek. Przykładem powyższego może być sytuacja, kiedy powództwo główne dotyczy odsetek od pożyczki, której suma główna została spłacona przez pozwanego.

3.4. Koszt wniesienia powództwa

W większości państw członkowskich sądy pobierają opłatę za przyjęcie pozwu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i nie rozpatrują pozwu, o ile lub dopóki opłata nie zostanie uiszczona. Oznacza to, że w pierwszej kolejności należy ustalić, czy sąd, do którego ma być przesłany pozew, tj. sąd właściwy na podstawie przepisów UE i przepisów krajowych, wymaga uiszczenia opłaty za

wniesienie powództwa. Jeżeli tak, następny krok polega na ustaleniu, ile wynosi przedmiotowa opłata i w jaki sposób należy ją uiścić. Informacje te również są dostępne za pośrednictwem lokalnych stron internetowych i poprzez stronę portalu „e-Sprawiedliwość”. Zgodnie z art. 15a opłaty sądowe nie mogą być nieproporcjonalne ani wyższe, niż opłaty sądowe pobierane w związku z porównywalnymi krajowymi postępowaniami sądowymi. Metody dokonywania płatności na odległość powinny obejmować następujące formy: a) przelew bankowy; b) płatność kartą kredytową lub debetową; lub c) polecenie zapłaty z rachunku bankowego powoda.

3.5. Załączniki do formularza pozwu

Ponieważ europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń powinno być zasadniczo postępowaniem pisemnym, konieczne jest przesłanie wraz z formularzem pozwu wszystkich niezbędnych materiałów uzupełniających w postaci dokumentacji dowodowej. Materiały te muszą poświadczać wartość przedmiotu sporu, podstawę roszczenia oraz dowody, na których będzie można się oprzeć, jeżeli roszczenie będzie przedmiotem sporu, biorąc pod uwagę fakt, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ma zastosowanie zarówno do spraw, w których występuje spór, jak i tych, w których do tego nie dochodzi. Elementy te określono w art. 4 ust. 1 rozporządzenia oraz w części 8 formularza pozwu. Mimo że sąd może zażądać od powoda dalszych informacji (w odniesieniu do tej kwestii zob. pkt 5.2 poniżej), jeżeli informacje otrzymane wraz z formularzem

pozwu rozpatrywane łącznie z informacjami przedstawionymi w samym formularzu pozwu są niewystarczające, aby uzasadnić powództwo, istnieje ryzyko, że pozew może zostać odrzucony, więc zaleca się przesłanie wszystkich stosownych informacji w momencie składania formularza pozwu, zawsze biorąc pod uwagę fakt, że może zaistnieć potrzeba ich przetłumaczenia, z czym wiążą się dodatkowe koszty.

3.6. Przesyłanie pozwu do sądu

W art. 4 ust. 1 rozporządzenia wyjaśniono, że pozew można przesać za pośrednictwem poczty oraz innych środków komunikacji, takich jak faks lub poczta elektroniczna, akceptowanych przez państwo członkowskie, w którym wszczyna się postępowanie. Informacje o tym, jakie środki komunikacji są akceptowane przez państwo członkowskie, w którym sprawa będzie rozpatrywana, są dostępne na portalu „e-Sprawiedliwość”.

Powodowie muszą zachować ostrożność w ustalaniu, czego i w jakiej formie będzie wymagał sąd w odniesieniu do materiałów uzupełniających, zwłaszcza dokumentów i innych materiałów, które można wykorzystać jako dowody. Nie wszystkie sądy akceptują zeskanowane lub inne kopie dokumentów i dany sąd może wymagać oryginałów na podstawie krajowych przepisów o postępowaniu dowodowym. Z tego względu w zależności od dokładnego stanowiska w tej kwestii, nawet jeżeli sąd może przyjąć pozew w formie elektronicznej, przesłanie materiałów uzupełniających może nie być możliwe drogą elektroniczną i w związku

z tym celowe byłoby przesłanie formularza pozwu wraz z dokumentami za pośrednictwem innych środków akceptowanych przez sąd.

3.7. Język

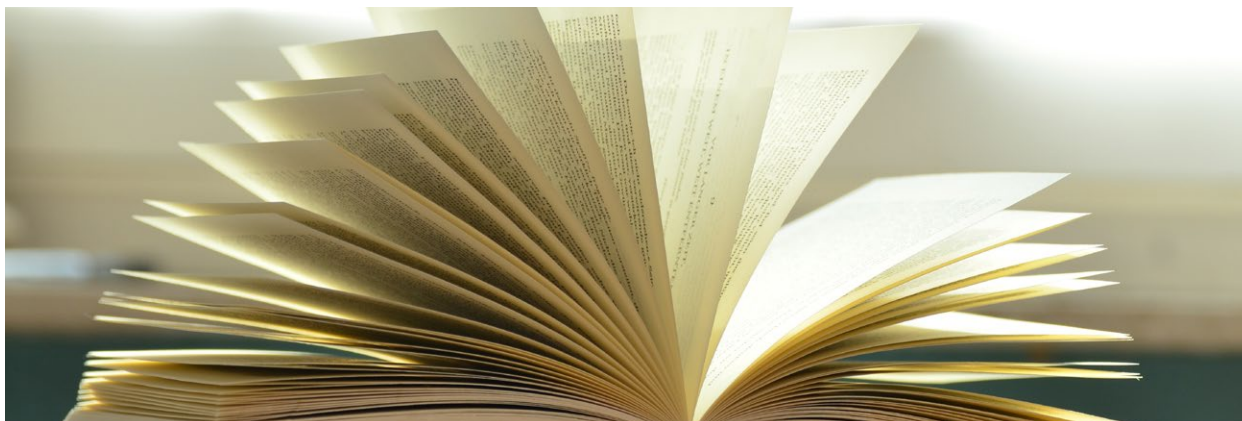
Na podstawie art. 6 ust. 1 formularz pozwu należy złożyć w języku sądu lub trybunału i ma to także zastosowanie do opisu dokumentów uzupełniających w części 8.2 formularza pozwu. Zob. również pkt 4.7 poniżej w odniesieniu do innych formularzy i dokumentów. Należy zachować ostrożność przy wyborze właściwego języka w tych państwach członkowskich, w których istnieje kilka języków „urzędowych”. Niektóre państwa członkowskie są także przygotowane do przyjmowania pozwów w języku innym niż język „urzędowy”. Należy mieć również na uwadze fakt, że pozwany ma prawo do odmowy przyjęcia doręczenia formularza pozwu i dokumentów, jeżeli stosowne wymagania językowe dotyczące doręczenia nie są spełnione, co wyjaśniono szczegółowo w pkt 4.2. Formularz pozwu jest dostępny we wszystkich językach urzędowych UE na portalu „e-Sprawiedliwość”. W przypadku, gdy formularz jest wypełniony w innym języku, dostępne są także narzędzia tłumaczeniowe. Należy zauważyć, że jeżeli konieczne jest tłumaczenie do celów art. 6 ust. 3, odpowiedzialność za zapewnienie tłumaczenia i w związku z tym za koszty ponosi strona zobowiązana do tego przez sąd. Ta sama zasada ma zastosowanie w przypadku, gdy strona odmawia przyjęcia dokumentu dlatego, że nie jest on sporządzony we właściwym języku określonym w art. 6 ust. 3.

3.8. Uгода sądowa

Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest zasadniczo postępowaniem pisemnym prowadzonym w oparciu o standardowe formularze, w związku z czym komunikacja między sądem i stronami ma charakter ograniczony, z wyjątkiem takich czynności jak sprawdzenie, czy zachowane zostały odpowiednie terminy, badanie przedstawionego stanu faktycznego oraz inne obowiązki związane z prowadzeniem postępowania. Niezależnie od tego przepis art. 12 ust. 3 nakłada na sądy obowiązek dążenia do osiągnięcia ugody między stronami. W przypadku, gdy sąd zdecyduje o przeprowadzeniu rozprawy w myśl art. 5 ust 1 i art. 8 (zob. pkt 5.3 i 5.5 niniejszego przewodnika), będzie ona

stanowić dobry krok w kierunku osiągnięcia ugody pomiędzy stronami, przy czym obowiązek ten nie ogranicza się do przeprowadzenia rozprawy, lecz obejmuje również postępowanie w sprawie pozwu i powództwa wzajemnego.

Artykuł 23a stanowi, iż ugoda sądowa zatwierdzona przez sąd lub trybunał lub zawarta przed sądem lub trybunałem w toku europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, wykonalna w państwie członkowskim, w którym przeprowadzono postępowanie, jest uznawana i wykonywana w innym państwie członkowskim (zob. również pkt 8.6 w dalszej części przewodnika).

4

ROZDZIAŁ CZWARTY

Przebieg postępowania po otrzymaniu pozwu przez sąd

4.1. Korygowanie lub uzupełnianie formularza pozwu przez powoda

4.1.1. Sąd sprawdza formularz pozwu

Pierwszą czynnością, jaką musi wykonać sąd po otrzymaniu formularza pozwu i materiałów uzupełniających, a przed doręczeniem dokumentów pozwanemu, jest sprawdzenie, czy formularz wypełniono właściwie, zgodnie z wymogami rozporządzenia. Jeżeli tak się nie stało i o ile sąd od początku nie jest zdania, że powództwo jest bezzasadne lub całkowicie niedopuszczalne, w którym to przypadku może zwrócić pozew, sąd może zażądać od powoda uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu lub dostarczenia uzupełniających informacji lub dokumentów. Sąd lub trybunał informuje powoda o zwrocie pozwu oraz o tym, czy w związku z tym zwrotem istnieje możliwość wniesienia środka odwoławczego. Kwestie te określa art. 4 ust. 4.

4.1.2. Sąd informuje powoda, jeżeli powództwo nie jest objęte zakresem stosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

Jeżeli sąd uzna, że powództwo nie dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania rozporządzenia, na przykład jeżeli odnosi się do

przedmiotu, który nie może stanowić podstawy powództwa w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, lub jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, na mocy art. 4 ust. 3 rozporządzenia musi poinformować o tym powoda⁽²⁸⁾. Powód może wtedy wycofać pozew, a w przypadku, gdy tego nie robi, sąd jest zobowiązany przeprowadzić postępowanie zgodnie z odpowiednim postępowaniem krajowym.

4.1.3. Wezwanie powoda do uzupełnienia lub skorygowania formularza pozwu

Wezwanie należy wystosować z zastosowaniem formularza B określonego w rozporządzeniu. Formularz ten można także zastosować w przypadku, gdy formularza pozwu nie złożono w języku sądu, w celu wezwania powoda do złożenia formularza we właściwym języku. W formularzu tym sąd wyznacza termin, w którym powód musi dostarczyć wymagane informacje lub zwrócić skorygowany formularz. Na mocy art. 14 ust. 2 rozporządzenia w wyjątkowych przypadkach zapewnia się możliwość przedłużenia wspomnianego terminu przez sąd. Jeżeli powód nie zastosuje się do tego wezwania w wyznaczonym terminie lub jeżeli formularz w dalszym ciągu nie będzie uzupełniony

⁽²⁸⁾ Jeżeli sąd postanowi przyjąć pozew, ale rozpatrzyć go w drodze odpowiedniego postępowania krajowego, powinien o swojej decyzji poinformować także powoda – w niektórych państwach członkowskich do tego celu stosowane są specjalne formularze. W niektórych państwach członkowskich oprócz formularzy przewidzianych w rozporządzeniu dodatkowo przygotowano formularze do stosowania w połączeniu z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń.

właściwie lub w odpowiednim języku, pozew może zostać odrzucony. Skutkiem odrzucenia na tej podstawie nie jest podjęcie decyzji co do istoty pozwu, który można wnieść ponownie jako europejskie drobne roszczenie lub w ramach odpowiedniego postępowania krajowego.

4.2. Przesłanie formularza pozwu pozwanemu

4.2.1. Sąd przesyła kopię formularza pozwu A i formularz C

Po podjęciu przez sąd decyzji, że można przeprowadzić postępowanie w sprawie powództwa jako europejskiego drobnego roszczenia, niezależnie od tego, czy jest to pierwotny formularz pozwu złożony przez powoda, czy też formularz skorygowany lub po dostarczeniu przez powoda uzupełniających informacji lub dokumentów, sąd przesyła pozwanemu kopię formularza pozwu i dokumenty uzupełniające wraz z formularzem odpowiedzi C, którego pierwszą część uzupełnia sąd⁽²⁹⁾.

4.2.2. Termin

Sąd jest zobowiązany przesłać dokumenty pozwanemu w terminie 14 dni od otrzymania właściwie uzupełnionego formularza pozwu do celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Termin ten zaczyna biec albo od pierwotnej daty otrzymania formularza pozwu, jeżeli nie zażądano żadnej korekty ani uzupełniających informacji, albo od późniejszej daty, która jest właściwa, biorąc pod uwagę termin wyznaczony powodowi na skorygowanie lub uzupełnienie formularza lub dostarczenie uzupełniających informacji.

4.2.3. Sposoby doręczania

4.2.3.1. Doręczanie drogą pocztową lub elektroniczną

Na mocy art. 13 ust. 1 sąd musi przesłać formularz C wraz z kopią formularza pozwu i dokumentów uzupełniających za pomocą jednej z poniższych metod:

- (a) drogą pocztową, lub⁽³⁰⁾
- (b) drogą elektroniczną;

⁽²⁹⁾ Należy zachować ostrożność, jeżeli chodzi o język formularzy – zob. pkt 4.2.3 w odniesieniu do wymagań w zakresie doręczania; niektóre sądy przysyłają formularze zarówno w języku sądu, jak i w języku odbiorcy.

⁽³⁰⁾ Jeżeli doręczenie musi się odbyć w innym państwie członkowskim, dokumenty trzeba przekazać do tego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie doręczania dokumentów.

- (i) w przypadku gdy takie środki są technicznie dostępne i dopuszczalne zgodnie z przepisami procesowymi państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, a jeżeli strona, której mają zostać doręczone dokumenty, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim – zgodnie z przepisami procesowymi tego państwa członkowskiego; oraz
- (ii) w przypadku gdy strona, której mają zostać doręczone dokumenty, udzieliła wcześniej wyraźnej zgody na doręczanie jej dokumentów drogą elektroniczną, lub w przypadku gdy, zgodnie z przepisami procesowymi państwa członkowskiego, w którym strona ta ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu, strona ta ma prawny obowiązek zaakceptowania tej szczególnej metody doręczenia.

Doręczenie drogą pocztową lub elektroniczną jest poświadczane potwierdzeniem odbioru wraz z datą odbioru.

4.2.3.2. Inna komunikacja pisemna

Jak wynika z art. 13 ust. 2, inna komunikacja pisemna między sądem a stronami lub innymi osobami biorącymi udział w postępowaniu odbywa się z wykorzystaniem środków elektronicznych, za potwierdzeniem odbioru, jeżeli takie środki są technicznie dostępne i dopuszczalne zgodnie z przepisami procesowymi państwa członkowskiego, w którym

prowadzone jest postępowanie, pod warunkiem że strona lub osoba wyraziła wcześniej zgodę na takie środki komunikowania się lub, zgodnie z przepisami procesowymi państwa członkowskiego, w którym strona ta lub osoba ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu, ma ona obowiązek zaakceptowania takich środków komunikowania się. W części 10 formularza pozwu A oraz w części 7 formularza odpowiedzi C znajdują się pytania dotyczące powyższej kwestii.

4.2.3.3. Domyślne zasady doręczenia

Jeżeli doręczenie drogą pocztową lub elektroniczną w rozumieniu art. 13 ust. 1 nie jest możliwe, art. 13 ust. 4 przewiduje zastosowanie przepisów określonych w art. 13 i 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego. Bardziej szczegółowe informacje na temat tych domyślnych zasad podano w ramce dotyczącej doręczenia na kolejnej stronie.

4.2.3.3.1. Domyślne zasady doręczania dokumentów zgodnie z art. 13 i 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego

Doręczenie za potwierdzeniem odbioru przez odbiorcę lub osobę reprezentującą odbiorcę

Podsumowując, sposoby doręczenia za potwierdzeniem odbioru określone w art. 13 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego umożliwiają:

- osobiste doręczenie z poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę;
- oświadczenie właściwej osoby, która dokonała doręczenia, że odbiorca otrzymał dokument lub odmówił jego przyjęcia bez żadnego uzasadnienia prawnego⁽³¹⁾;
- doręczenie drogą pocztową z poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę;
- doręczenie drogą elektroniczną z poświadczeniem odbioru podpisanym przez odbiorcę.

Doręczenie bez potwierdzenia odbioru przez odbiorcę lub osobę reprezentującą odbiorcę

Podobnie, sposoby doręczenia bez potwierdzenia odbioru określone w art. 14 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego umożliwiają:

- doręczenie na osobisty adres odbiorcy do rąk osób mieszkających z odbiorcą w tym samym gospodarstwie domowym lub tam zatrudnionych;
- w przypadku odbiorcy, który prowadzi działalność gospodarczą lub jest osobą prawną, dokumenty można również doręczyć w lokalu przedsiębiorstwa odbiorcy do rąk osób zatrudnionych przez odbiorcę;
- złożenie dokumentu w skrzynce pocztowej odbiorcy;
- złożenie dokumentu na pocztę lub we właściwym organie władzy publicznej, za pisemnym powiadomieniem o takim złożeniu pozostawionym w skrzynce pocztowej odbiorcy, w którym wyraźnie określono charakter dokumentu jako dokumentu sądowego lub skutek prawny powiadomienia jako

⁽³¹⁾ W związku z tym należy szczególnie uwzględnić prawo do odmowy przyjęcia dokumentów na mocy art. 8 rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów (rozporządzenie (WE) nr 1393/2007), jeżeli nie zostały one sporządzone w języku, który odbiorca rozumie, lub języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych miejsca, w którym ma nastąpić doręczenie, ani nie dołączono do nich tłumaczenia na taki język; zob. również motyw 12 rozporządzenia; nie oznacza to jednak, że pozwany ma prawo odmówić przyjęcia dokumentu, którego nie sporządzono w języku danego państwa członkowskiego, jeżeli jest on w stanie zrozumieć język dokumentu; w związku z tym zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości nr C-14/07, Weiss und Partner, ECLI:EU:C:2008:264.

skutkującego doręczeniem i powodującego uruchomienie biegu terminów.

Przy zastosowaniu jednego z tych czterech sposobów doręczenie musi być poświadczane:

- potwierdzeniem odbioru podpisanym przez osobę, do rąk której nastąpiło doręczenie; lub
- dokumentem podpisanym przez osobę, która dokonała doręczenia, w którym wskazano zastosowaną metodę doręczenia, datę doręczenia oraz nazwisko osoby, która odebrała dokument, a także stosunek, w jakim pozostaje ona do odbiorcy.

Doręczenia można także dokonać w następujący sposób:

- drogą pocztową bez potwierdzenia odbioru, jeżeli odbiorca ma adres w państwie członkowskim, w którym znajduje się sąd rozpatrujący pozew pod względem merytorycznym;
- drogą elektroniczną, za automatycznym potwierdzeniem dostarczenia, pod warunkiem że odbiorca uprzednio wyraźnie zgodził się na taką metodę doręczenia.

Uwaga: Doręczenie w jeden z wymienionych sposobów nie jest dopuszczalne, jeżeli nie ma pewności co do adresu dłużnika.

4.3. Działania, jakie może podjąć pozwany po otrzymaniu formularza pozwu

Zgodnie z art. 5 ust. 3 i art. 5 ust. 4 po otrzymaniu formularza pozwu pozwany może:

- odpowiedzieć w terminie 30 dni od doręczenia formularza pozwu:
 - uzupełniając część II formularza odpowiedzi C i odsyłając go do sądu wraz z wszelkimi odpowiednimi dokumentami uzupełniającymi; lub
 - bez wykorzystania formularza odpowiedzi w inny odpowiedni sposób;
- nie odpowiedzieć – w tym przypadku sąd wyda orzeczenie w sprawie powództwa po 30 dniach od daty doręczenia.

Pozwany, udzielając odpowiedzi, może między innymi:

- przyjąć lub podważyć roszczenie w całości lub w części;
- podważyć podstawę określenia właściwości sądu, na której oparto roszczenie;
- podważyć roszczenie, twierdząc że:
 - wykracza ono poza zakres materialny europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – pkt 1 części II formularza odpowiedzi C zawiera pole przeznaczone do tego celu; lub
 - nie jest to sprawa transgraniczna w rozumieniu art. 3 rozporządzenia;

- stwierdzić, iż wartość przedmiotu sporu, jeżeli jest niepieniężna, przekracza wartość określoną w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- podważyć istotę roszczenia lub kwotę, której dotyczy pozew;
- wskazać w pkt 2 części II formularza odpowiedzi, jakich świadków i inne dowody ma zamiar zgłosić, i załączyć wszelkie odpowiednie dokumenty uzupełniające;
- wnioskować o przeprowadzenie rozprawy w pkt 3 formularza odpowiedzi; oraz
- wnieść powództwo wzajemne na formularzu pozwu A i złożyć je wraz z wszelkimi istotnymi dokumentami uzupełniającymi oraz formularzem odpowiedzi.

Uwaga: Pozwany nie jest zobowiązany do przestania jakichkolwiek dokumentów powodowi; zgodnie z warunkami określonymi w art. 5 ust. 4 i art. 5 ust. 6 rozporządzenia jest to zadaniem sądu.

4.4. Powództwo lub powództwo wzajemne przekraczające pułap

Jeżeli pozwany twierdzi, że wartość roszczenia niepieniężnego przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, sąd musi rozpatrzyć tę kwestię w terminie 30 dni

od wysłania odpowiedzi powodowi. W przypadku, gdy pozwany wnosi powództwo wzajemne, powód ma podobne prawo do stwierdzenia, że powództwo wzajemne przekracza pułap finansowy. Z warunków określonych w art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 5 z zastosowaniem do powództwa wzajemnego określonego w art. 5 ust. 7 wynika, że powód i pozwany mają możliwość wzajemnego podważania swoich oświadczeń na tym etapie postępowania. Orzeczenie sądu w tej kwestii nie dotyczy istoty powództwa lub powództwa wzajemnego, a stwierdza jedynie, czy wytoczone powództwo dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania postępowania⁽³²⁾. W art. 5 ust. 5 i art. 5 ust. 7 rozporządzenia przewidziano, że decyzja sądu w tym przedmiocie nie podlega zaskarżeniu jako odrębna sprawa.

4.5. Powództwo wzajemne

W przypadku, gdy pozwany wnieśli powództwo wzajemne, wtedy – jak przewidziano w art. 5 ust. 7 – wszystkie przepisy rozporządzenia, w szczególności art. 4, art. 5 ust. 3–5 oraz art. 2 mają zastosowanie do powództwa wzajemnego jak do powództwa głównego. Oznacza to, że powództwo wzajemne musi dotyczyć spraw objętych zakresem zastosowania rozporządzenia, a przepisy dotyczące wszczęcia postępowania mają zastosowanie także do powództwa wzajemnego⁽³³⁾.

⁽³²⁾ Zob. także pkt 4.1.2 powyżej w odniesieniu do sytuacji, w której wytoczone powództwo lub powództwo wzajemne nie dotyczy spraw objętych zakresem zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

⁽³³⁾ W tej kwestii zob. rozdział trzeci niniejszego przewodnika, do którego należy się odnieść.

W odniesieniu do powództwa wzajemnego mają zastosowanie następujące dodatkowe punkty:

- sąd musi przekazać powództwo wzajemne oraz dokumenty uzupełniające powodowi w terminie 14 dni od ich otrzymania;
- powód musi odpowiedzieć w terminie 30 dni od doręczenia;
- jeżeli wartość powództwa wzajemnego przekracza pułap finansowy europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, całą sprawę, czyli zarówno powództwo, jak i powództwo wzajemne, wyłącza się z zastosowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i rozpatruje się zgodnie z odpowiednimi postępowaniami w państwie członkowskim sądu, który rozpatruje sprawę, w tym sądzie lub w innym sądzie właściwym na podstawie prawa krajowego.

Uwaga: Powództwo i powództwo wzajemne w celu dokonania ich wyceny należy traktować jako odrębne powództwa, co wynika z faktu, że art. 2 ma zastosowanie do powództwa wzajemnego na podstawie art. 5 ust. 7. Nie chodzi przy tym o to, że aby sprawę można było nadal rozpatrywać w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, łączna wartość przedmiotu sporu w sprawie z powództwa i z powództwa wzajemnego musi się znajdować poniżej wyznaczonego pułapu finansowego; w związku z tym przy podejmowaniu przedmiotowej decyzji sąd nie może rozpatrywać kwestii wartości poza przedmiotem wartości sporu odpowiednio powództwa i powództwa wzajemnego.

4.6. Terminy

Należy zauważyć, że istnieją określone terminy mające zastosowanie do wszystkich etapów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, i szczególnie ważne jest przestrzeganie ich podczas wszczynania postępowania oraz kiedy sąd zaczyna rozpatrywać sprawę. Terminy określone w szczególności w art. 5 mają decydujące znaczenie dla szybkiego przeprowadzenia postępowania, zwłaszcza te dotyczące doręczania dokumentów i udzielania odpowiedzi przez pozwanego i powoda w zależności od tego, jak rozwija się powództwo. Zgodnie z art. 14 ust. 2 sąd może przedłużyć terminy wyznaczone pozwanemu na złożenie odpowiedzi na powództwo – na podstawie art. 5 ust. 3 – oraz powodowi na złożenie odpowiedzi na powództwo wzajemne – na podstawie art. 5 ust. 6, ale jedynie w wyjątkowych przypadkach.

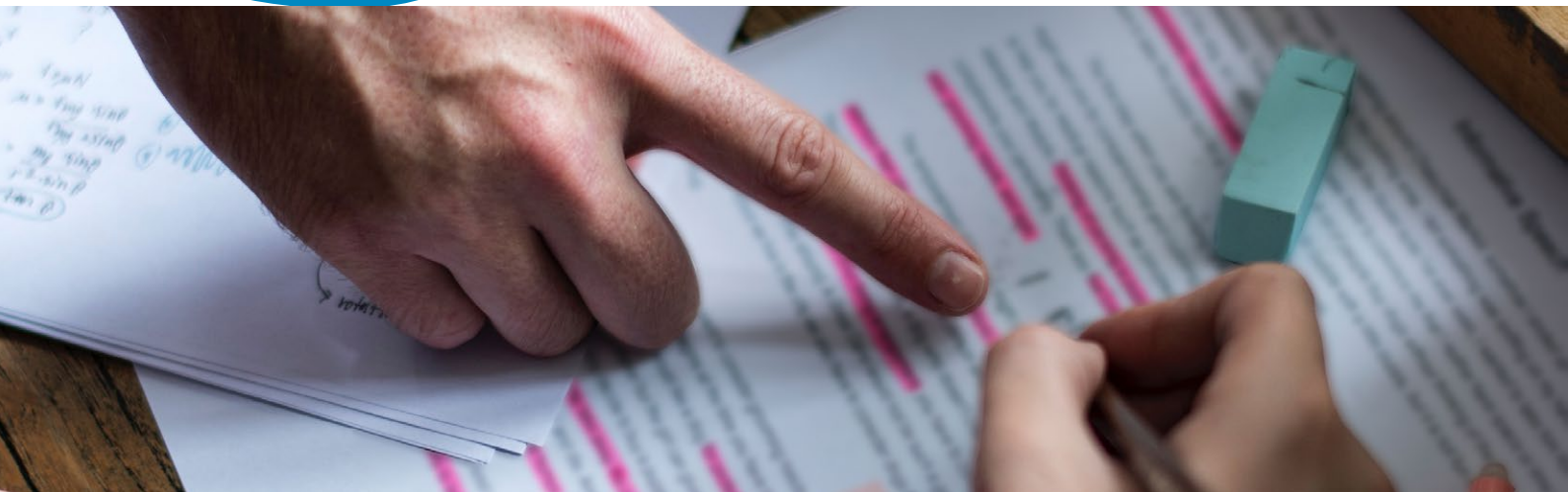
4.7. Język

Należy mieć na uwadze fakt, że zasady dotyczące języka stosowanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w odniesieniu do odpowiedzi pozwanego, powództwa wzajemnego oraz odpowiedzi na nie, a także opisu wszelkich dokumentów uzupełniających do powództwa wzajemnego są takie same jak w przypadku powództwa głównego; kwestia ta odnosi się do pkt 3.7 powyżej.

5

ROZDZIAŁ PIĄTY

Ustalenie stanu faktycznego

5.1. Obowiązek sądu w odniesieniu do kwestii spornych

5.1.1. Sąd podejmuje działania w celu ustalenia stanu faktycznego

Podstawowym zadaniem sądu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest ustalenie wszelkich spornych faktów dotyczących pozwu lub powództwa wzajemnego. Wynika to z faktu, że na podstawie stosownych artykułów rozporządzenia – art. 4 ust. 4, art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 – na sądzie spoczywa nie tylko powyższy obowiązek, ale także obowiązek wskazania stronom, jakich informacji od nich potrzebuje w celu rozstrzygnięcia kwestii spornych. W ten sposób sąd sprawuje pieczę nad całokształtem postępowania (prowadzenie i kontrola), dążąc do realizacji celów rozporządzenia, czyli zapewnienia, by postępowanie było szybkie, proste i względnie mniej kosztowne.

5.1.2. Sąd określa środki dowodowe i rodzaj dowodów

Artykuł 9 stanowi, że sąd lub trybunał dopuszcza określone środki dowodowe, wybierając przy tym najprostsze i najmniej kłopotliwe sposoby prowadzenia postępowania dowodowego, oraz że dopuszcza dowód z opinii biegłych lub z zeznań ustnych tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do wydania orzeczenia. W swojej ocenie sąd kieruje się kosztem takiego postępowania dowodowego w kontekście polityki określonej m.in. w art. 1 i 16 oraz w motywie 29, w ramach której celem

europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest obniżenie kosztów dochodzenia roszczeń w sprawach transgranicznych o niskiej wartości. Zgodnie z art. 5 ust. 1 postępowanie jest postępowaniem pisemnym. Ponadto art. 5 ust. 1 lit. a) stwierdza, że sąd lub trybunał przeprowadza rozprawę tylko wtedy, jeżeli uzna, że wydanie orzeczenia nie jest możliwe na podstawie pisemnych dowodów, lub jeżeli wnosi o to strona (bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w pkt 5.3 niniejszego przewodnika).

5.2. Informacje dodatkowe dostarczone przez powoda i pozwanego

Jak wspomniano wcześniej w pkt 4.1 niniejszego przewodnika oraz jak stanowi art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 7, w momencie przyjęcia formularza pozwu lub powództwa wzajemnego sąd może zwrócić się do stron o dostarczenie dalszych informacji, jeśli uznaje to za konieczne. W związku z tym, że na sądzie spoczywa obowiązek ustalenia faktów i określenia kwestii związanych z roszczeniem, art. 7 ust. 1 lit. a) umożliwia sądowi zwrócenie się o przedstawienie dalszych szczegółowych informacji dotyczących roszczenia już po otrzymaniu odpowiedzi na pozew lub powództwo wzajemne po jego doręczeniu. Sąd ustala termin, w jakim należy dostarczyć te informacje. Zgodnie z art. 14 ust. 2 termin ten można również przedłużyć w wyjątkowych przypadkach. Na podstawie art. 7 ust. 3 w związku z art. 14 ust. 1 sąd musi poinformować stronę, do której się zwraca, o konsekwencjach niedotrzymania terminu, które mogą obejmować dokonanie ustaleń na

niekorzystać tej strony lub odrzucenie roszczenia. Wszystkie te przepisy mają na celu wzmocnienie roli sądu w prowadzeniu sprawy, tak aby mógł szybko wydać orzeczenie.

5.3. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy

5.3.1. Sąd zarządza przeprowadzenie rozprawy tylko wtedy, gdy jest to konieczne

Jak stwierdzono wcześniej, do sądu należy decyzja, czy w celu ustalenia stanu faktycznego konieczne jest przeprowadzenie rozprawy. Wynika to z zasad określonych w art. 5 ust. 1, stanowiących, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest zasadniczo postępowaniem pisemnym. Motyw 9 rozporządzenia pierwotnego stanowi, że sądy muszą przestrzegać prawa do rzetelnego procesu oraz stosować zasadę postępowania kontryktoryjnego, ale decyzja o konieczności przeprowadzenia rozprawy powinna stanowić wyjątek, biorąc pod uwagę, że celem europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest umożliwienie przeprowadzenia szybkiego i niedrogo postępowania. Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a) sąd lub trybunał przeprowadza rozprawę tylko wtedy, jeżeli uzna, że wydanie orzeczenia nie jest możliwe na podstawie pisemnych dowodów, lub jeżeli wnosi o to strona. Wykonując swoje funkcje na podstawie przedmiotowego artykułu oraz stosując ogólną zasadę, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń należy postrzegać jako

postępowanie pisemne, w związku z którym rozprawę przeprowadza się w sytuacjach wyjątkowych, sąd powinien podjąć decyzję o tym, czy należy przeprowadzić rozprawę, czy też nie, w poszczególnych przypadkach, przy uwzględnieniu wszystkich konkretnych okoliczności danej sprawy. W przypadku gdy przeprowadzenie rozprawy zostało uznane za konieczne, rozprawę taką co do zasady przeprowadza się z wykorzystaniem odpowiednich środków technicznych porozumiewania się na odległość, co wynika z treści art. 8 (więcej informacji zob. pkt 5.5 niniejszego przewodnika).

5.3.2. Sąd może odmówić przeprowadzenia rozprawy

Formularz pozwu informuje powoda o tym, że europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń jest postępowaniem pisemnym, oraz o tym, jak złożyć wniosek o przeprowadzenie rozprawy (część 9). W pkt 9.1 formularza powód jest proszony o odpowiedź na pytanie, czy wnioskuję o przeprowadzenie rozprawy, a jeśli tak, to musi swój wniosek uzasadnić. To samo pytanie zawarte jest w części 3 formularza odpowiedzi przeznaczonego dla pozwanego. Sąd może nie przychylić się do wniosku, jeżeli po uwzględnieniu okoliczności sprawy jest zdania, że rozprawa nie jest konieczna do rozstrzygnięcia sporu i do rzetelnego przeprowadzenia postępowania (art. 5 ust. 1 lit. a)). Jeżeli sąd oddala wniosek o przeprowadzenie rozprawy, musi uzasadnić to na piśmie, przy czym przepis ten wyraźnie stanowi, że postanowienie o oddaleniu wniosku nie może podlegać odrębnemu odwołaniu lub ponownemu zbadaniu.

5.4. Przeprowadzanie dowodu

Artykuł 9 ust. 1 nie pozostawia wątpliwości co do tego, że to sąd określa środki dowodowe oraz zakres postępowania dowodowego niezbędny do wydania orzeczenia. Artykuł 9 ust. 2 stanowi, że sąd może dopuścić przeprowadzenie dowodu z pisemnych zeznań świadków, biegłych lub stron. Z art. 9 ust. 4 wynika, że dowód z opinii biegłych lub z zeznań ustnych może być przeprowadzony tylko wówczas, gdy wydanie orzeczenia nie jest możliwe na podstawie innych dowodów. Zgodnie z warunkami określonymi w art. 8 wysłuchanie osób przeprowadza się z wykorzystaniem odpowiednich środków technicznych porozumiewania się na odległość (zob. pkt 5.5). W przypadku, gdy postępowanie dowodowe ma się odbyć we współpracy z innym państwem członkowskim UE, sąd będzie musiał rozważyć zastosowanie procedur ustanowionych na podstawie stosownych przepisów UE, a w szczególności przepisów zawartych w rozporządzeniu w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (rozporządzenie o przeprowadzaniu dowodów)⁽³⁴⁾.

5.5. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych podczas rozprawy i przeprowadzania dowodów

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w sądach jest bardzo istotną kwestią, do czego odnosi się także (zmienione) rozporządzenie ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń. Ponieważ rzeczywiste wykorzystanie technologii ICT zależy od środków technicznych dostępnych dla sądu, który rozpatruje sprawę, używanie narzędzi ICT w postępowaniu nie jest obowiązkowe. Jak stanowi art. 8 ust. 1, rozprawę przeprowadza się z wykorzystaniem wszelkich odpowiednich środków technicznych porozumiewania się na odległość, takich jak wideokonferencja lub telekonferencja, dostępnych dla sądu lub trybunału, chyba że – ze względu na szczególne okoliczności danej sprawy – wykorzystanie takich środków nie byłoby właściwe z punktu widzenia rzetelnego przeprowadzenia postępowania. Rozporządzenie o przeprowadzaniu dowodów ma zastosowanie w przypadku, gdy osoba, która ma zostać wysłuchana, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu rozpatrującego sprawę, w tym także w odniesieniu do właściwych środków technicznych porozumiewania się na odległość. Strona wezwana do stawienia się na rozprawę może wystąpić o wykorzystanie środków porozumiewania się na odległość, o ile środki te są dostępne dla sądu, podnosząc, że czynności

⁽³⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1206/2001.

związane z zapewnieniem osobistego stawiennictwa – a zwłaszcza ewentualne koszty, jakie musiałaby ponieść – byłyby nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu (art. 8 ust. 2). Strona wezwana do wzięcia udziału w rozprawie z wykorzystaniem środków technicznych porozumiewania się na odległość może wystąpić z wnioskiem o osobiste stawiennictwo w rozprawie, wypełniając część 9.2 formularza pozwu lub część 4 formularza odpowiedzi. Formularze zawierają informację dla stron, że odzyskanie kosztów poniesionych przez stronę podlega warunkom określonym w art. 16 (zob. pkt 3.4). Postanowienie sądu dotyczące zasadności przeprowadzenia rozprawy, a w przypadku jej stwierdzenia – określenie trybu, w jakim się ona odbędzie, tj. czy w drodze wideokonferencji lub innego środka technicznego, czy stawienia się strony w sądzie, nie podlega odrębnemu zaskarżeniu bez zaskarżania samego orzeczenia (art. 8 ust. 4).

Te same przepisy stosuje się w odniesieniu do przesłuchania świadków na mocy art. 9 ust. 3 (zob. pkt 5.4).

5.6. Rola sądu

5.6.1. Sąd określa procedurę

Główne cele europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń określone w art. 1 rozporządzenia są następujące: przyspieszenie,

uproszczenie i obniżenie kosztów postępowania spornego dotyczącego drobnych roszczeń w sprawach transgranicznych w UE, a co za tym idzie – ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości⁽³⁵⁾. Realizując te cele, sądy pełnią kluczową rolę w podejmowaniu działań na rzecz kontrolowania i określania procedur, do których należy się stosować w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, oraz w odpowiednim stosowaniu krajowych przepisów proceduralnych. Oprócz określania zakresu postępowania dowodowego i metod jego przeprowadzania sąd musi na ogół przeprowadzać postępowanie zgodnie z zasadami postępowania kontradiktoryjnego oraz prawa do rzetelnego procesu sądowego w danej sprawie. Ponadto na mocy art. 12 ust. 3 na sądzie spoczywa obowiązek dążenia w stosowanych przypadkach do osiągnięcia ugody pomiędzy stronami, przy czym obowiązek ten nie ogranicza się do przeprowadzenia rozprawy, lecz obejmuje również postępowanie w sprawie pozwu i powództwa wzajemnego (zob. również pkt 3.8).

5.6.2. Sąd informuje strony o kwestiach proceduralnych

Obowiązek sądu polegający na kontrolowaniu i określaniu procedur w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń rozszerza art. 12 ust. 2, na mocy którego sąd ma również obowiązek wspierania stron w sprawach proceduralnych poprzez informowanie ich

⁽³⁵⁾ Zob. również motywy 5, 7 i 8.

o kwestiach proceduralnych, zaś z motywu 9 wynika, że sąd musi traktować strony w równy sposób w celu zapewnienia rzetelności postępowania. Obowiązek informowania stron o kwestiach proceduralnych można wypełniać na różne sposoby, w zależności od procedur krajowych. Można na przykład zrobić to ustnie podczas postępowania lub środkami komunikacji elektronicznej, takimi jak poczta elektroniczna czy telekonferencja, lub za pomocą innych środków dozwolonych przez prawo krajowe⁽³⁶⁾. Artykuł 12 ust. 1 stanowi, że nie zobowiązuje się stron do dokonywania oceny prawnej powództwa, a zatem zadanie to spoczywa na sądzie. Przepis ten ma szczególne znaczenie w sytuacji, gdy strony nie są reprezentowane przez adwokata ani innego przedstawiciela zawodu prawniczego (art. 12). Do celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń w składzie sądu lub trybunału musi znajdować się przynajmniej jedna osoba uprawniona do występowania jako sędzia zgodnie z prawem państwa członkowskiego sądu, w którym rozpatruje się roszczenie⁽³⁷⁾.

5.7. Terminy

W terminie 30 dni od otrzymania odpowiedzi pozwanego na pozew lub powoda na powództwo wzajemne sąd musi podjąć decyzję w sprawie przeprowadzenia postępowania dowodowego lub wezwania stron na rozprawę po podjęciu decyzji o jej przeprowadzeniu. Mając na uwadze

fakt, że ważna jest szybkość postępowania, sąd musi przeprowadzić rozprawę w ciągu 30 dni od wezwania stron. Jak stwierdzono wcześniej w pkt 5.2, art. 14 ust. 2 stanowi, że pewne terminy można przedłużyć, ale tylko w wyjątkowych okolicznościach; ma to również zastosowanie do trzydziestodniowych terminów określonych w art. 7. Biorąc jednak pod uwagę, że celem jest jak największe przyspieszenie wszystkich kroków europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i ze względu na fakt, że termin ten określono jako maksymalny, sąd może ustalić termin krótszy niż 30 dni⁽³⁸⁾.

⁽³⁶⁾ Zob. motyw 22.

⁽³⁷⁾ Zob. motyw 27.

⁽³⁸⁾ W odniesieniu do obowiązku przyspieszania postępowania spoczywającym na sądzie w ujęciu ogólnym zob. motyw 23.

6

ROZDZIAŁ SZÓSTY
Orzeczenie

6.1. Wydawanie orzeczenia

Orzeczenie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń wydaje się w jednym z niżej określonych trybów:

6.1.1. Orzeczenie wydane zaocznie – kwestie ogólne

Jeżeli pozwany nie odpowie na pozew w okresie 30 dni od doręczenia formularza pozwu i formularza odpowiedzi, tj. formularza C, sąd wydaje orzeczenie. Również w przypadku, gdy sąd zwrócił się o skorygowanie pozwu, udzielenie dodatkowych informacji lub przedstawienie dalszych szczegółów, a strona, do której się zwrócono, nie odpowie w ustalonym terminie, sąd może wydać orzeczenie na korzyść strony przeciwnej. Jeżeli sąd sam ustalił termin w którymkolwiek z tych celów, musi poinformować stronę, której to dotyczy, o konsekwencjach niedotrzymania terminu, w tym możliwości wydania w tych okolicznościach orzeczenia na niekorzyść tej strony.

6.1.2. Orzeczenie wydane zaocznie – powództwo wzajemne

Podobnie jak w przypadku powództwa głównego, jeżeli pozwany (z powództwa wzajemnego) nie odpowie w terminie 30 dni od jego doręczenia, sąd może orzec w sprawie powództwa wzajemnego. W takiej sytuacji należy przyjąć, że powód pragnie podtrzymać powództwo główne, a zatem sąd nie może oddalić pozwu, chyba że

zwrócił się do powoda o dalsze informacje w następstwie otrzymania odpowiedzi na pozew. Sąd musi wtedy określić najrzetelniejszą metodę postępowania w przypadku tych stron, w tym zwrócić się o dodatkowe informacje lub zarządzić postępowanie dowodowe na podstawie art. 7 ust. 1 lit. a) lub przeprowadzenie rozprawy.

6.2. Orzeczenie po otrzymaniu wszystkich informacji, w tym po przeprowadzeniu postępowania dowodowego

6.2.1. W przypadku nieprzeprowadzenia rozprawy

Jeżeli sąd podejmuje decyzję o orzekaniu co do istoty sprawy bez przeprowadzenia rozprawy po otrzymaniu odpowiedzi pozwanego na pozew, jeżeli taką przesłano, albo po zwróceniu się o dostarczenie dalszych informacji w określonym terminie i otrzymaniu tych informacji, sąd wydaje orzeczenie w terminie 30 dni od otrzymania tych informacji. Ponadto, jeżeli sąd przeprowadził postępowanie dowodowe konieczne do wydania orzeczenia, ale bez przeprowadzania rozprawy, musi wydać orzeczenie w terminie 30 dni od wykonania tej czynności.

6.2.2. Po rozprawie

Jeżeli sąd przeprowadza rozprawę, musi wydać orzeczenie w terminie 30 dni od daty rozprawy. Zakłada się, że sąd otrzymał wszystkie informacje i dowody niezbędne do rozstrzygnięcia co do istoty pozwu lub

powództwa wzajemnego, jeżeli zostało ono wniesione, do zamknięcia rozprawy; nie obowiązuje bowiem przepis nakładający na sąd obowiązek gromadzenia dalszych informacji lub dowodów przekazywanych przez strony po zakończeniu rozprawy. Na podstawie art. 14 ust. 3 można przedłużyć termin 30 dni, ale tylko jeżeli w wyjątkowych okolicznościach sąd nie jest w stanie wydać orzeczenia w terminie 30 dni określonym w rozporządzeniu, przy czym w takiej wyjątkowej sytuacji sąd podejmuje wszelkie kroki konieczne do wydania orzeczenia jak najszybciej. W celu przyspieszenia spraw sąd może oczywiście wydać orzeczenie przed upływem 30 dni, jeżeli jest na to gotowy.

6.3. Forma, treść i doręczenie orzeczenia

6.3.1. Orzeczenie sporządza się na piśmie w celu doręczenia stronom

Chociaż rozporządzenie nie stanowi, że orzeczenie ma być sporządzone na piśmie, a systemy prawne państw członkowskich mogą się różnić co do wymogu przygotowania orzeczenia na piśmie w przypadku drobnych roszczeń, z faktu, że należy doręczyć stronom orzeczenie w sprawach dotyczących europejskich drobnych roszczeń, wynika, iż powinno być ono sporządzone w formie pisemnej. Poza tym w rozporządzeniu nie określono konkretnej formy ani treści orzeczenia, dlatego zgodnie

z art. 19 określają je przepisy prawne państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma sąd rozpatrujący sprawę.

6.3.2. Język doręczanego orzeczenia

Mimo że rozporządzenie określa formę zaświadczenia, które wydaje sąd na wniosek jednej ze stron w celach uznania i wykonania⁽³⁹⁾ orzeczenia sądu, orzeczenie jest wydawane odrębnie. Chociaż rozporządzenie nie stanowi, że orzeczenie należy sporządzić w języku innym niż język sądu, który je wydaje, biorąc pod uwagę, że orzeczenie należy doręczyć stronom, konieczne jest, aby do doręczanego dokumentu była dołączona odpowiednia wersja językowa w celu spełnienia warunków właściwych przepisów prawa UE w tym zakresie⁽⁴⁰⁾. W przypadku gdy konieczne jest przetłumaczenie tekstu orzeczenia w celu spełnienia wymogów dotyczących doręczenia, prawdopodobne jest – z zastrzeżeniem przepisów właściwego prawa procesowego – że koszt tłumaczenia w pierwszej instancji poniesie osoba, na korzyść której wydano orzeczenie i w której interesie leży wykonanie orzeczenia. Wydatek ten można odzyskać od dłużnika objętego orzeczeniem sądowym jako część kosztów postępowania.

⁽³⁹⁾ Zob. pkt 8.3 poniżej w odniesieniu do zaświadczenia i w ujęciu ogólnym rozdział 8 w odniesieniu do uznania i wykonania.

⁽⁴⁰⁾ Zob. pkt 4.2.3 powyżej i motyw 19.

6.3.3. Orzeczenie doręczone stronom

Art. 7 ust. 2 stanowi, że po wydaniu orzeczenia sąd musi je doręczyć stronom przy zastosowaniu jednej z metod doręczenia określonych w rozporządzeniu; w tej kwestii zob. art. 13 i pkt 4.2.3.

6.4. Koszty

Orzeczenie zawiera nakaz zapłaty kosztów. Jednym z głównych celów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest utrzymanie kosztów na minimalnym poziomie, jak jasno wynika z treści art. 1 i motywu 29, w związku z czym art. 16 stanowi, że nie należy zasądzać kosztów, które są zbędne lub nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu. Jest to szczególnie istotne, jeżeli strona wygrywająca jest reprezentowana przez adwokata lub innego przedstawiciela zawodu prawniczego, ponieważ koszty takiej reprezentacji powinny zostać zasądzone w orzeczeniu tylko wtedy, gdy są proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu i były niezbędne. Z zastrzeżeniem tej zasady zgodnie z art. 16 rozporządzenia należy zastosować regułę, że w orzeczeniu nakazuje się stronie przegrywającej pokrycie kosztów postępowania, przy czym koszty te określa się na podstawie właściwego prawa krajowego. Zob. również pkt 3.4 niniejszego przewodnika.

7

ROZDZIAŁ SIÓDMY

Ponowne zbadanie i środki odwoławcze

7.1. Ponowne zbadanie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

W art. 18 rozporządzenia określono przepisy dotyczące ponownego zbadania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Możliwość taka jest dostępna w przypadku wydania orzeczenia przeciwko pozwanemu na korzyść powoda albo gdy pozwany wszczął powództwo wzajemne i sąd wydał orzeczenie na niekorzyść powoda.

7.1.1. Podstawy ponownego zbadania

Pozwany, który nie wdał się w spór przed sądem, ma prawo złożyć wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia – stosując dostępne procedury w ramach przepisów prawa krajowego – we właściwym sądzie lub trybunale państwa członkowskiego, w którym wydano orzeczenie, jeżeli:

- pozwanemu nie doręczono formularza pozwu lub, w przypadku rozprawy, pozwany nie został wezwany na tę rozprawę z wystarczającym wyprzedzeniem i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony; lub
- pozwany nie miał możliwości zakwestionowania roszczenia z powodu działania siły wyższej lub z uwagi na nadzwyczajne okoliczności, bez jakiegokolwiek winy z jego strony,

pod warunkiem, że w obu tych przypadkach pozwany wniósł środek odwoławczy, gdy miał taką możliwość, stosując przewidziane w przepisach krajowych postępowania odwoławcze lub dotyczące ponownego zbadania orzeczenia.

Termin złożenia wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia wynosi 30 dni. Termin ten biegnie od dnia, w którym pozwany rzeczywiście zapoznał się z treścią orzeczenia i był w stanie podjąć odpowiednie działania, najpóźniej od dnia, w którym zastosowano pierwszy środek egzekucyjny, w wyniku którego pozwany utracił w całości lub części możliwość dysponowania swoim majątkiem. Termin ten nie podlega przedłużeniu (art. 18 ust. 2).

Uwaga: Ponowne zbadanie orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na podstawie art. 18 może mieć miejsce tylko w państwie członkowskim, w którym wydano orzeczenie, niezależnie od tego, gdzie ma być wykonane.

W odniesieniu do przepisu dotyczącego ponownego zbadania, określonego w art. 20 rozporządzenia w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego, Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie *eco cosmetics*, nr C 119/13 (ECLI:EU:C:2014:2144), stwierdził, że w przypadku, gdy nie zostały spełnione wymogi w zakresie doręczenia dokumentów określone w art. 13–15 ww. rozporządzenia, art. 20 nie ma zastosowania

i ostatecznie kwestia ta musi być rozstrzygnięta z wykorzystaniem krajowych środków prawnych. Przedmiotowy wyrok może mieć również znaczenie dla interpretacji art. 18 rozporządzenia w sprawie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

7.1.2. Wynik ponownego zbadania

Jeżeli sąd uzna wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia za uzasadniony na podstawie którejkolwiek z przesłanek określonych w rozporządzeniu, orzeczenie to jest nieważne. Powód nie traci jednak korzyści wynikających z przerwania biegu terminu przedawnienia, jeżeli takie przerwanie ma zastosowanie na mocy prawa krajowego. Jeżeli sąd odrzuci wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia, orzeczenie pozostaje w mocy (art. 18 ust. 3).

7.2. Środki odwoławcze

Z art. 17 wynika, że to, czy zgodnie z prawem proceduralnym danego państwa członkowskiego możliwe jest złożenie środka odwoławczego od orzeczenia wydanego w tym kraju, jest kwestią regulowaną przepisami obowiązującymi w państwie członkowskim. Jeżeli możliwe jest złożenie środka odwoławczego, przepisy dotyczące kosztów odwołania mają zastosowanie w taki sam sposób jak w przypadku pierwotnego postępowania w sprawie powództwa głównego. Informacje na temat

tego, czy możliwe jest wniesienie odwołania, a jeśli tak, to który sąd jest w tej kwestii właściwy, są dostępne na portalu „e-Sprawiedliwość”.

7.3. Zastępstwo procesowe podczas ponownego badania i odwołania

Przepisy art. 10 dotyczące zastępstwa procesowego mają zastosowanie do postępowania w sprawie ponownego zbadania orzeczenia uregulowanego art. 18, w taki sam sposób jak w przypadku pierwotnego postępowania w sprawie powództwa głównego i wszelkich powództw wzajemnych, tak aby strony nie musiały się starać o reprezentację prawną podczas tego postępowania. Należy rozważyć, czy jest tak również w przypadku odwołania od orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń na podstawie krajowego prawa procesowego. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do zasądzenia kosztów, ponieważ w przypadku środków odwoławczych na mocy art. 17 ust. 2 system ponoszenia kosztów określony w art. 16 ma zastosowanie do wszelkich środków odwoławczych, tak jak do pierwotnego postępowania. Podobnie art. 16 ma zastosowanie do postępowania w sprawie ponownego zbadania orzeczenia na podstawie art. 18. W związku z tym należy mieć na uwadze treść motywu 29 co do twierdzenia, że wszelkie wydatki obciążające stronę odwołującą się bez powodzenia muszą być proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu lub poniesione z konieczności; dotyczy to również wydatków z tytułu reprezentacji strony przeciwnej przez adwokata⁽⁴¹⁾.

⁽⁴¹⁾ Zob. również pkt 9.1.2.

8

ROZDZIAŁ ÓSMY

Uznanie i wykonanie orzeczeń

8.1. Uznanie i wykonanie orzeczeń – zasady ogólne

8.1.1. Zniesienie procedury exequatur

Orzeczenie w sprawie roszczenia lub powództwa wzajemnego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, które jest wykonalne w państwie członkowskim, w którym zostało wydane, jest tak samo wykonalne w jakimkolwiek innym państwie członkowskim. Na mocy art. 20 ust. 1 nie jest konieczne uzyskanie stwierdzenia wykonalności w państwie członkowskim wykonania i nie ma możliwości wniesienia sprzeciwu co do uznania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń⁽⁴²⁾. W żadnym wypadku nie ma możliwości ponownego zbadania istoty sprawy w państwie członkowskim wykonania. Orzeczenie jest zatem wykonalne bez uszczerbku dla możliwości wniesienia odwołania⁽⁴³⁾. Należy jednak mieć na uwadze, że osoba, która chce wykonać orzeczenie wydane przez sąd w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, ma możliwość zastosowania procedur określonych w rozporządzeniu Bruksela I (wersja przekształcona).

Artykuł 20 ust. 2 stanowi, że na wniosek jednej ze stron sąd lub trybunał wydaje zaświadczenie dotyczące orzeczenia, używając do tego

formularza D (załącznik IV), bez dodatkowych opłat. Sąd lub trybunał przekazuje stronie, na jej wniosek, zaświadczenie w jakimkolwiek innym języku urzędowym instytucji Unii z wykorzystaniem standardowego, wielojęzycznego formularza dynamicznego dostępnego na europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”. Sąd ani trybunał nie jest zobowiązany do zapewniania tłumaczenia lub transliteracji tekstu wprowadzonego do wolnych pól tekstowych tego zaświadczenia.

8.1.2. Postępowanie egzekucyjne – prawo właściwe

Na mocy art. 21 postępowanie egzekucyjne podlega prawu państwa członkowskiego wykonania, z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia w sprawie wykonywania orzeczeń, zaś orzeczenie wydane w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest wykonywane na takich samych warunkach, jak orzeczenie wydane w państwie członkowskim, w którym dochodzi się wykonania.

8.2. Wymagania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń – postępowanie egzekucyjne

W celu rozpoczęcia procesu mogącego prowadzić do wykonania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych

⁽⁴²⁾ Zob. również motyw 30.

⁽⁴³⁾ Zob. art. 15 ust. 1 oraz motyw 25.

roszczeń na mocy rozporządzenia osoba dochodząca wykonania powinna przedłożyć autentyczny odpis orzeczenia oraz kopię formularza, o którym mowa w art. 20 ust. 2, oraz, w razie potrzeby, jego tłumaczenie zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania. Każde państwo członkowskie musi wskazać język lub języki inne niż jego własny język urzędowy, które może zaakceptować (art. 21a ust. 1). Tłumaczeń informacji dotyczących istoty orzeczenia zawartych w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 20 ust. 2, dokonuje uprawniony do tego tłumacz (art. 21a ust. 2). Informacje dotyczące języków akceptowanych do celów wykonania orzeczeń znajdują się na portalu „e-Sprawiedliwość”.

Strona dochodząca wykonania nie musi posiadać pełnomocnika lub adresu pocztowego w państwie członkowskim wykonania poza osobą uprawnioną przez tę stronę w zakresie faktycznej procedury wykonania (art. 21 ust. 3). Nie jest również konieczne, aby strona ta składała w państwie członkowskim wykonania zabezpieczenie, gwarancję lub jakąkolwiek kaucję w celu umożliwienia przeprowadzenia wykonania (art. 21 ust. 4).

8.3. Stosowanie zaświadczenia dotyczącego orzeczenia

8.3.1. Formularz D

Formularz zaświadczenia dotyczącego orzeczenia, tj. formularz D, określono w załączniku IV do rozporządzenia. Zaświadczenie to wystawia

na wniosek jednej ze stron sąd, który wydał orzeczenie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Wniosek ten, dla którego przewidziano miejsce w pkt 9 formularza pozwu, tj. formularza A, można złożyć na początku postępowania, oraz – chociaż kwestii tej nie określono wyraźnie w rozporządzeniu – na dowolnym etapie po wydaniu orzeczenia. Zaleca się, aby osoba dochodząca wykonania orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń przewidziała potrzebę uzyskania takiego zaświadczenia, a tym samym jak najszybciej złożyła wniosek do sądu w tej sprawie. Ponadto sąd powinien zachować ostrożność, wydając zaświadczenie, ponieważ stanowi ono dokument, w oparciu o który nastąpi wykonanie orzeczenia. W szczególności istotne jest, aby uwzględnić wszystkie istotne informacje umożliwiające osobom uczestniczącym w postępowaniu egzekucyjnym, odpowiedzialnym za faktyczne wykonanie orzeczenia, oraz innym osobom mogącym uczestniczyć w wykonaniu, takim jak personel banku, np. w przypadku zajęcia rachunku bankowego, zapoznanie się z orzeczeniem i zrozumienie jego treści, a także z danymi osoby, na której niekorzyść je wydano, oraz kwotami zasądzonymi w orzeczeniu; na wszystkie te informacje przeznaczono pola w formularzu D.

8.3.2. Język zaświadczenia

Może zająć konieczność przetłumaczenia zaświadczenia na język właściwy dla danego państwa członkowskiego wykonania. Każde państwo członkowskie udostępnia informację o tym, które języki

urzędowe inne niż swój własny, może zaakceptować do celów wykonania orzeczenia (zob. art. 21a). Te informacje można znaleźć na portalu „e-Sprawiedliwość”. Zob. również pkt 8.2 niniejszego przewodnika.

8.4. Odmowa i ograniczenie wykonania

8.4.1. Odmowa wykonania w wyjątkowych przypadkach

Na mocy art. 22 sąd w państwie członkowskim wykonania odmawia wykonania orzeczenia, jeżeli nie można go pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w jakimkolwiek państwie członkowskim lub w państwie trzecim, o ile:

- wcześniejsze orzeczenie zostało wydane w odniesieniu do tego samego roszczenia i dotyczyło tych samych stron oraz spełnia warunki niezbędne do uznania go w państwie członkowskim wykonania; oraz
- niemożność pogodzenia orzeczenia z wcześniejszym orzeczeniem nie była i nie mogła być podniesiona w formie zarzutu w postępowaniu sądowym w państwie członkowskim, w którym wydano orzeczenie w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń.

8.4.2. Postępowanie właściwe do zaskarżenia wykonania orzeczenia

W rozporządzeniu nie przewidziano postępowania właściwego do zaskarżenia wykonania orzeczenia z tytułu kolizji orzeczeń; kwestię tę reguluje prawo procesowe danego państwa członkowskiego. Podobnie, zazwyczaj istnieje możliwość odmowy lub wstrzymania wykonania orzeczenia przez sąd w danym państwie członkowskim zgodnie z prawem krajowym, jeżeli i w takim zakresie, w jakim kwoty zasądzone w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń zostały zapłacone lub doszło do spełnienia świadczenia w inny sposób.

8.4.3. Zawieszenie lub ograniczenie wykonania

Na mocy art. 23 w przypadku, gdy strona skarży orzeczenie wydane na jej niekorzyść w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń lub zaskarżenie⁽⁴⁴⁾ go jest nadal dopuszczalne, lub gdy strona złożyła wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia zgodnie z rozporządzeniem, sąd lub właściwy organ w państwie członkowskim wykonania może, na wniosek strony, wobec której dochodzi się wykonania:

⁽⁴⁴⁾ Użyty w tym kontekście termin „zaskarżenie” należy rozumieć jako obejmujący jakiekolwiek odwołanie od danego orzeczenia, o ile odwołanie takie jest możliwe zgodnie z prawem danego państwa członkowskiego, w którym znajduje się sąd, który wydał orzeczenie, a także zaskarżenie w oparciu o niemożność pogodzenia z wcześniejszym orzeczeniem, o której mowa w art. 22 rozporządzenia. Zważywszy na fakt, że o ponownym zbadaniu na mocy art. 18 rozporządzenia wspomniano wyraźnie w art. 23, sytuacji tej nie należy rozumieć jako objętej pojęciem „zaskarżenia” zgodnie z art. 23.

- ograniczyć wykonanie do środków zabezpieczających, takich jak „zamrożenie” rachunku bankowego lub wynagrodzeń i pensji;
- uzależnić wykonanie od złożenia zabezpieczenia określonego przez sąd lub właściwy organ; lub
- w wyjątkowych przypadkach zawiesić wykonanie, tj. zawiesić dalsze postępowanie na określony lub ograniczony czas.

8.5. Postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

8.5.1. Kroki zmierzające do wykonania

Uzyskanie orzeczenia oraz zaświadczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń jest pierwszym krokiem na drodze do faktycznego wykonania zobowiązania będącego przedmiotem wydanego orzeczenia. W celu zabezpieczenia spełnienia przedmiotowego zobowiązania należy jednak podjąć dalsze kroki, aby zabezpieczyć zapłatę lub wykonanie na wypadek, gdyby osoba, na niekorzyść której wydano orzeczenie, nie zastosowała się do niego dobrowolnie poprzez dokonanie zapłaty lub podjęcie lub zaprzestanie działań orzeczonych przez sąd, w przypadku czego zachodzi konieczność zastosowania faktycznych środków egzekucyjnych na podstawie orzeczenia.

8.5.2. Organy i inne podmioty odpowiedzialne za wykonanie

W celu zabezpieczenia wykonania orzeczenia konieczne jest poinstruowanie organów lub podmiotów w państwie członkowskim wykonania, które są właściwe do podjęcia środków egzekucyjnych. Może się to wiązać z wysłaniem dokumentów i instrukcji do sądu w tych państwach członkowskich, w których wykonanie ma charakter sądowy, lub w innym przypadku ze zwróceniem się do podmiotów zajmujących się wykonaniem, które przyjmują instrukcje bezpośrednio w imieniu klientów dochodzących wykonania orzeczeń. Szczegóły dotyczące podmiotów zajmujących się wykonaniem w różnych państwach członkowskich oraz informacje na temat wykonania orzeczeń można znaleźć na krajowych stronach internetowych, jak również na portalu „e-Sprawiedliwość”.

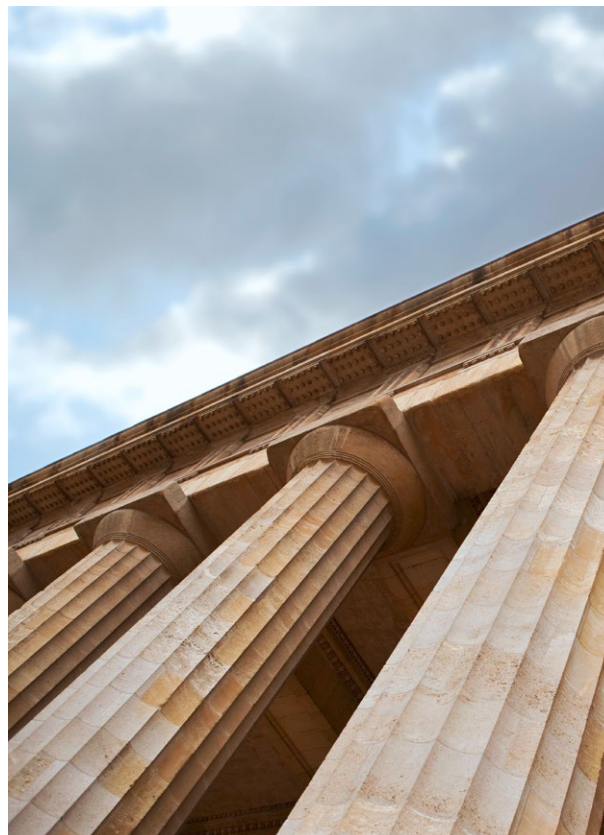
8.5.3. Kwestie językowe – praktyczne skutki wykonania

Strona dochodząca wykonania orzeczenia powinna pamiętać, że kwestie związane z językiem mogą się pojawić w kontekście wymogów zarówno praktycznych, jak i prawnych. Przykładowo, jeżeli zgodnie z prawem krajowym w zakresie wykonania orzeczeń dokumenty dotyczące pozwanego, przeciwko któremu dochodzi się wykonania, należy dostarczyć do innego państwa członkowskiego, zastosowanie będą miały właściwe wymogi dotyczące języka określone w rozporządzeniu ustanawiającym europejskie postępowanie w sprawie drobnych

roszczeń oraz w rozporządzeniu dotyczącym doręczania dokumentów. Ponadto należy pamiętać, że sądy, organy zajmujące się wykonaniem oraz inne podmioty uczestniczące w wykonaniu muszą rozumieć warunki orzeczenia i zaświadczenia, aby móc je przeprowadzić w sposób skuteczny. Dotyczy to także podmiotów, które mogą być zaangażowane w wykonanie orzeczenia w charakterze osób trzecich, takich jak pracownicy banku oraz inni posiadacze własności osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania orzeczenia.

8.6. Wykonie postanowień ugody sądowej

Artykuł 12 ust. 3 stanowi, że sąd lub trybunał podejmuje działania w celu osiągnięcia ugody pomiędzy stronami w toku postępowania. Zgodnie z art. 23a rozporządzenia ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń ugoda sądowa zatwierdzona przez sąd lub trybunał lub zawarta przed sądem lub trybunałem w toku europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, wykonalna w państwie członkowskim, w którym przeprowadzono postępowanie, jest uznawana i wykonywana w innym państwie członkowskim na tych samych warunkach, co orzeczenie wydane w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Przepisy dotyczące uznania i wykonania orzeczeń wydanych w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń, o których mowa powyżej, stosuje się odpowiednio do ugód sądowych.

9

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY

Zagadnienia końcowe

9.1. Reprezentacja stron

9.1.1. Brak przymusu adwokackiego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

W art. 10 oraz w motywie 15 stwierdza się, że reprezentacja przez adwokata nie jest obowiązkowa, w związku z czym żaden przepis prawa krajowego państwa członkowskiego w tym zakresie nie ma zastosowania do europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Podobnie w art. 21 ust. 3 lit. a) wyjaśniono, że strona dochodząca wykonania orzeczenia wydanego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń nie musi posiadać pełnomocnika w państwie członkowskim wykonania. Zasada ta nie obejmuje organów, które zajmują się faktycznym wdrożeniem środków egzekucyjnych w danym państwie, takich jak Huissiers de Justice, Deurwaarders czy Messengers at Arms. Powodem, dla którego reprezentacja stron nie jest obowiązkowa, jest potrzeba obniżenia kosztów postępowania.

9.1.2. Koszty z tytułu udziału adwokata

Strona rozważająca skorzystanie z usług adwokata w odniesieniu do roszczenia dochodzonego w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń powinna uwzględnić fakt, że nawet w przypadku zasądzenia roszczenia na jej korzyść oraz wydania orzeczenia istnieje ryzyko, że sąd nie zgodzi się na uznanie kosztów poniesionych z tytułu udziału adwokata za podlegające zwrotowi przez drugą stronę, ponieważ na mocy art. 16 sąd nie zasądza kosztów,

które były zbędne lub nieproporcjonalne do wartości przedmiotu sporu. W motywie 29, w którym przywołano cele europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym potrzebę uproszczenia oraz opłacalności, wskazano, że sąd, rozpatrując, jakie koszty są proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu, powinien uwzględnić fakt, że drugą stronę, mianowicie stronę, na korzyść której wydano orzeczenie, reprezentował adwokat.

9.2. Informacje i pomoc

9.2.1. Informacje – kwestie ogólne

W rozporządzeniu ustanawiającym europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń określono różne przepisy dotyczące informacji, które państwa członkowskie mają obowiązek udostępniać na temat rozmaitych aspektów europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Na mocy art. 24 państwa członkowskie są zobowiązane do współpracy między sobą, szczególnie za pośrednictwem europejskiej sieci sądowej, w celu przekazywania ogółowi społeczeństwa oraz środowiskom zawodowym informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. W szczególności zgodnie z art. 25 państwa członkowskie są zobowiązane przekazywać Komisji Europejskiej informacje związane z europejskim postępowaniem w sprawie drobnych roszczeń, takie jak:

- wskazanie sądów, które są właściwe do wydawania orzeczeń w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- wskazanie środków komunikacji zatwierdzonych przez państwa członkowskie, służących uzyskiwaniu formularza pozwu w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń;
- wskazanie organów lub organizacji, które są właściwe do zapewnienia praktycznej pomocy zgodnie z art. 14;
- wskazanie, które środki elektronicznego doręczenia i elektronicznego komunikowania się są dopuszczalne na mocy art. 13 i jakie osoby lub przedstawiciele jakich rodzajów zawodów, o ile w ogóle, mają prawny obowiązek akceptowania doręczenia dokumentów lub innej komunikacji pisemnej drogą elektroniczną;
- wskazanie, jakie są obowiązujące opłaty sądowe w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń lub jak są one obliczane, a także jakie metody płatności są akceptowane przy uiszczaniu opłat sądowych zgodnie z art. 15a;
- podanie informacji o możliwości wniesienia środka odwoławczego, a jeżeli jest to dopuszczalne, termin wniesienia odwołania;
- wskazanie, jakie przepisy obowiązują przy składaniu wniosków o ponowne zbadanie orzeczenia przewidziane w art. 18 i które sądy lub trybunały są właściwe do takiego ponownego zbadania;

- wskazanie języków, w których zaświadczenie dotyczące orzeczenia w ramach europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń będzie dopuszczalne do celów związanych z wykonaniem, zgodnie z art. 21a ust. 1;
- wskazanie, które organy są właściwe w zakresie wykonania, a które są właściwe na potrzeby stosowania art. 23;
- wskazanie organów w państwach członkowskich właściwych do wykonania orzeczenia, w tym w zakresie zawieszenia lub ograniczenia wykonania.

Ponadto państwa członkowskie są zobowiązane do powiadamiania o wszelkich późniejszych zmianach tych informacji. Komisja ma obowiązek podawać te informacje do wiadomości publicznej. Odbywa się to przede wszystkim poprzez portal „e-Sprawiedliwość”.

9.2.2. Informacje dla stron i pomoc na ich rzecz

Poza przekazywaniem ogólnych informacji na temat funkcjonowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń należy udzielać pomocy poszczególnym stronom oraz informować je na różnych etapach postępowania. Etapy te obejmują następujące elementy:

- zgodnie z art. 11 stronom należy zapewnić praktyczną pomoc (zob. pkt 3.1 niniejszego przewodnika);
- zgodnie z art. 12 w razie potrzeby sądy informują strony o kwestiach proceduralnych (zob. pkt 5.6.2 niniejszego przewodnika);

- zgodnie z art. 14 sądy informują strony o konsekwencjach niedotrzymania któregokolwiek z terminów określonych przez sąd (zob. pkt 4.6, 5.2, 5.7 oraz 6.2.2 niniejszego przewodnika).

Ponadto należy wziąć pod uwagę fakt, że państwa członkowskie muszą zapewnić dostępność formularza pozwu, czyli formularza A, we wszystkich sądach i trybunałach, w których można wszcząć europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.

9.3. Przegląd europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń

Zgodnie z art. 28 rozporządzenie podlega przeglądowi do dnia 15 lipca 2022 r. Sprawozdanie Komisji powinno zawierać przegląd funkcjonowania europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w tym: a) ocenę, czy pułap, o którym mowa w art. 2 ust. 1 – od dnia 15 lipca 2017 r. wynoszący 5000 EUR – jest właściwy dla realizacji celu rozporządzenia, jakim jest ułatwienie obywatelom oraz małym i średnim przedsiębiorstwom dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych; oraz b) ocenę, czy rozszerzenie zakresu europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, w szczególności na roszczenia o wynagrodzenie, jest właściwe dla ułatwienia pracownikom dostępu do wymiaru sprawiedliwości w transgranicznych sporach pracowniczych z ich pracodawcami.

Materiały referencyjne i linki

Europejski portal „e-Sprawiedliwość” jest pojedynczym punktem kontaktowym w zakresie wszystkich istotnych informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń. Za udostępnianie informacji na temat europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń odpowiedzialne są wspólnie państwa członkowskie i Komisja Europejska.

A) Formularze stosowane w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń

https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-pl.do

B) Informacje krajowe na temat korzystania z postępowania, między innymi dotyczące właściwych sądów, a także innych informacji wymaganych na mocy art. 25

https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-pl.do

Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2421 z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 861/2007 ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń oraz rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty.

PRINT	ISBN 978-92-76-08279-8	doi:10.2838/886105	DS-01-19-470-PL-C
PDF	ISBN 978-92-76-03892-4	doi:10.2838/991121	DS-03-19-355-PL-N

Każdorazowe wykorzystanie lub powielenie zdjęć lub innych materiałów, które nie są objęte prawami autorskimi UE, wymaga bezpośredniej zgody posiadaczy praw autorskich.

Zdjęcie na okładce: © Shutterstock

Zdjęcia w środku: str. 6, 8, 16, 21, 29, 55, 59, 65 © Shutterstock / str. 15, 21, 52, 66 © Unsplash / str. 30, 37, 38, 41, 46, 51, 56, 60, 69 © Pexels

© Unia Europejska, 2019

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Więcej informacji na temat wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych w UE można znaleźć w portalu e-Sprawiedliwość:
<https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=pl&action=home>

Obserwuj nas

<https://www.facebook.com/EUJustice/>

https://twitter.com/EU_commission

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

Europejska Sieć Sądowa
w sprawach cywilnych i handlowych

